

„Ne félj, ne aggódj...”

Rendszeresen az alábbi imával fohászkodunk Istenhez az év végi hálaadásban: „Istenünk, ma, amikor az év utolsó estéjén elvonulnak szemünk előtt életünk eseményei, látjuk, hogy mennyi jóban részesítettél és mennyi bajtól óvtál meg bennünket ebben az esztendőben. Látjuk magunk körül a mások bajait és szenvedéseit, amelyek minket is érthettek volna, de jóságod megóvott bennünket ezektől. Gondviselő szeretetedért most hálásan köszönetet mondunk neked.” Gyakran akkor döbbenünk rá a gondviselés jelenlétére az életünkben, amikor rövidebb vagy hosszabb idő után visszatekintünk a velünk történt eseményekre. Ekkor értjük meg, hogy nem a magunk erejéből, hanem Isten jósága által jutottunk oda, ahol vagyunk, lettünk azzá, akik vagyunk. Ehhez kellett Isten szeretete, mert saját mulasztásaink és gyengeségeink bi-

zony hátráltattak minket a jó elérésében. Ez a felismerés segíthet bennünket abban is, hogy előretételezve felindítsuk magunkban az Istenbe vetett remény tudatát. Tudatról kell beszélnünk, hiszen a remény nem pusztán érzés, hanem inkább szemlélet- és gondolkodásmód. Bizonyosság abban, hogy Isten szerető és gondviselő Atyánk, aki még a hajunk szálát is számontartja (vö. Mt 10,30), akinek gondja van ránk minden körülmények között.

Nehéz lehet a hitetlen embernek, akinek gondolkodását nem hatja át ez a bizonyosság. Érthető, ha néha a félelem, sőt a kétségbeesés keríti hatalmába. Ez azért történhet meg, mert a remény nem tud maradandó és szilárd lenni, nem tud valódi távlatokba tekinteni az Istennel való személyes kapcsolat, hit és szeretet nélkül. A hívó ember életében is a hit és az istenszeretet gyengeségére vall az, ha megfogynak a remény. Ha valaki egészen elveszítené a reményét, az maga lenne a pokol. Bevallva vagy bevallatlanul, de sokan bolyonganak a világban reményvesztetten. Tudatmódosító szerekkel próbálnak menekülni a reménytelenség elől, vagy a pénz és a kéj tébolyában keresnek kiutat a felismerés keserűségében.

Régtől sejtettem ezt és folyton féltem, / hogy más is rájön: nyakunkon a kés; / mert ha igaz és nincs Isten az égben, / úgy erkölcs sincs, sem igazságtevés,

se jó, se rossz, se út, se cél, se rendszer, / csak káosz, ahol minden egyre megy / és mentől többet tud, lát, ért az ember, / az élet annál értelmetlenebb: –

(Faludy György: Régtől sejtettem ezt, részlet)

Az új év kezdetén keresztény reménnyel tekintünk az előttünk álló időre, mert bizonyosak vagyunk abban, hogy Istentől kapjuk mint új lehetőséget arra, hogy ami rossz volt az elmúlt évben, azt kijavítsuk, és a jövőben új utakon járva, gyakrabban váltsuk tettekre a szívünkben felismert isteni szeretetet. Pál apostol a gyakran emlegetett *Szeretethimnuszában* ad hangot annak, hogy minden cselekedetünknek csak a szeretet által van értelme: „Szétoszthatom mindenemet a nélkülözők közt, odaadhatom a testemet is égőáldozatul, ha szeretet nincs bennem, mit sem használ nekem” (1Kor 13,3). Vagyis az ember csak a szeretet által válhat azzá, aminek Isten teremtette. Ahogy a költő, *Sík Sándor* írja *Ember cí-*

Fotó: Merényi Zita

mű versében: „Embernek lenni! / Csak-embernek, semmi egyébnek, / De annak egésznek, épnek, / Föld-szülte földnek / És Isten-lehelte szépnek!” Olyan embernek, aki felismeri és megéli ember voltának éltető sajátosságát, a szeretetet. Ugyanis mindenki képes szeretni, és vágyakozik is arra, hogy szeressék. A szeretet erejében válik emberré az ember, akit Isten szeretetből, szeretetre teremtett.

Az új év kezdetén azért is kell elmélkednünk erről, mert tapasztalatom szerint sok embertársunkban felerősödött a pesszimizmus, a reménytelenség hangulata. Félek, ha erre nem reflektálunk, egyfajta közhangulattá válhat, amely még a hívó embert is elbizonytalaníthatja. Az elmúlt év második felében gyakran hallhattuk, olvashattuk: *Ez az év felejthető lesz*. Sejttem, hogy ez a járvány okozta szenvedések, a bezártság, a gazdasági sikertelenségek miatt fogalmazódott meg egyesekben. De ne engedjünk ennek a gondolkodásmódnak! Egyáltalán nem felejthető ez a mögöttünk hagyott esztendő. A múlt évben is sok szép dolog történt az életünkben. Mekkora örömök voltak azoknak a szülőknak, akiknek megszületett a vágya vágyott gyermekük. Menynyien szereztek szakmát, diplomát, hányan találtak rá életük párjára, mondták ki az életre szóló igent. S ezek csak a nagyobb események. Mennyi sok szép más dolog is történt az életünkben, amelyeket nem lehet és nem is szabad elfelejtetni. Kétségtelenül voltak szomorú és nehéz időszakok is az elmúlt évben, ezeket is a maguk helyén kell kezelnünk. De nem szabad, hogy az ember boldogságát pusztán az

anyagi dolgok és a siker vonatkozásában keressük. „Mi az, mi embert boldoggá tehetne? / Kincs? hír? gyönyör? Legyen bár mint özőn, / A telhetetlen elmerülhet benne, / S nem fogja tudni, hogy van szívöröm.” (Vörösmarty: A merengőhöz)

Lehet, hogy beszélgetés közben valaki most közbevetné: de hiszen Pál apostol is azt mondta, hogy „felejttem, ami mögöttem van” (Fil 3,13). Ám tudjuk, hogy ő a saját bűneire,

”
Akkor cselekszünk tehát helyesen, ha minden nehézség, meg nem értés, elutasítás és próbatétel ellenére törekszünk a Jézus által mutatott úton haladni, aki az emberi élet legfontosabb parancsának az isten- és az emberszeretetet jelölte meg

bűnös múltjára vonatkozóan mondta ezt, és nem Isten kegyelmi ajándékairól, az élet szép dolgairól akart megfellelkezni. Ebben az értelemben helyes, ha mindnyájan hasonlóan cselekszünk. Van mit felejtünk.

A Katolikus Egyház katekizmus világhossá teszi, hogy a keresztény remény e földi élet keretein ugyan túlmutat, de valamilyen módon – teremtett volta miatt – ott él a nem hívó ember vágyai, a földi élet körülményei között is: „A remény erénye megfelel az Isten által minden ember szívébe

értékrend nem csak a hívó emberek javát szolgálja. Nem volna nehéz belátni, hogy csak a szeretet épít, annak hiánya pedig rombol. Néha az az érzése támadhat az embernek, hogy a rossz kiterjesztette uralmát az egész életünkre. Csak nagyon szűk területen tudjuk megőrizni a szeretet kis szigeteit. De ez a kétségbeesés felé vezető gondolat. Hessegessük is el magunktól, mert Jézus biztosít bennünket arról, hogy ő legyőzte a gonosz: „Ezeket azért mondok nektek, hogy békességek legyen énbenem. A világon nyomorúságok van, de biztatok: én legyőztem a világot.” (Jn 16,33)

Az a bizonyosság is erősítheti a reményünket, hogy a szeretet – természetéből fakadóan – mindig megvalósulásra és megújulásra vágyik. Ezért nincs megújíthatatlan, végleg elrontott szeretetkapcsolat sem. A szeretet Istentől való, akiben nincs változás, ezért irántunk való szeretete sem változik. Akik az ő szeretetéből élnek, azok mindig meg tudnak újulni, és másokat is meg tudnak újítani a szeretetben.

Akkor élünk Isten gyermekeihez méltó módon, ha mindenütt, ahová a gondviselés vezet bennünket, ültetgetjük a remény magvait. Erre azonban csak akkor leszünk képesek, ha bennünk a remény élő valóság. Régi igazság: mindenki csak azt tudja adni, amije van. A remény pedig abban a keresztényben él és növekszik, aki az imádság által élő kapcsolatban van Istennel, aki életének ura és reményének forrása. „A remény az isteni áldásnak és Isten boldog látásának bizakodó várása” (KEK 2090.). Ez a szemléletmód és életforma segít hozzá, hogy mindennapi munkánkat és emberi kapcsolatainkat a krisztusi reményből fakadó életöröm és béke hassa át.

Akik szeretik az elmélkedő imádságot közösségekben élni, azok gyakran és szívesen éneklük a következő, reményt ébresztő, gyönyörű taizéi éneket:

Ne félj, ne aggódj, ne sírj, ne bánkódj: / ha tiéd Isten, tiéd már minden. / Ne félj, ne aggódj, ne sírj, ne bánkódj: / elég ő néked.

Kívánom e sorok olvasóinak, hogy úgy tudjanak élni, mint a remény emberei, és mindig legyenek készek megfelelni azoknak, akik reményük okáról kérdezik őket (vö. 1Pt 3,15). Mindenkinek reményről és örömről teli, áldott új esztendőt kívánok!

Győr, 2021. január 1.

Veres András
győri megyéspüspök,
a Magyar Katolikus Püspöki
Konferencia elnöke

A Szentatya meghirdette a család évét

Ferenc pápa december 27-én, a Szent Család vasárnapján a déli Úrangyalá imádság elmondása után bejelentette, hogy a családnak szentelt különleges év kezdődik, melyet az Amoris laetitia apostoli buzdítás közzétételének ötödik évfordulóján, 2021. március 19-én fog megnyitni.

Ferenc pápa beszéde a 2. oldalon olvasható.

ISSN 0133-1205

21001

9 770133 120548

A Szentatya meghirdette a család évét

Kedves testvérek, jó napot kívánok!

Karácsony után néhány nappal a liturgia arra hív bennünket, hogy szegezzük tekintetünket a Szent Családra, Jézusra, Máriára és József-re. Érdemes elgondolkodni a tényen, hogy Isten Fia azt akarta, hogy mint minden gyermeknek, neki is szüksége legyen egy család melegére. Éppen ezért – mivel Jézus családja – a názareti család a mintacsalád, amelyben a világ összes családjá megtalálhatja biztos viszonyítási pontját és megbízható inspiráló forrását. Názáretben sarjadt ki Isten Fia emberi életének tavasza, abban a pillanatban, amikor a Szentlélek működése folytán megfogant Mária szűz méhében. Jézus a názáreti ház vendégszerető falai között örömben töltötte gyermekkorát, Mária anyai gondoskodása és József törődő szeretete vette körül, melyben megláthatta Isten gyengédségét (vö. Patris corde apostoli levél 2.).

A Szent Családot utánóva újra fel kell fedoznunk a család nevelői értékét: a szereteten kell alapulnia, amely mindig újjáépíti a kapcsolatokat, és a remény távlatait nyitja meg. A családban akkor lehet őszinte közösséget

megtapasztalni, amikor a család az ima otthona, amikor az érzelmek komolyak, mélyek és tiszták, amikor a megbocsátás érvényesül a viszályok felett, amikor a mindennapi élet keserűségét megédesíti a kölcsönös gyengédség és az Isten akaratára történő derűs ráhagyatkozás. Ily módon a család megnyílik arra az öröme, amelyet Isten mindazoknak megad, akik tudnak örömmel adni. Ugyanakkor a család lelki erőit talál arra, hogy megnyíljon kifelé, mások felé, a testvérek szolgálatára, az együttműködésre, egy mindig új és jobb világ felépítése érdekében; következképpen képes pozitív indíttatások hordozója lenni; a család az életpéldával evangelizál. Igaz, minden családban vannak problémák, sőt néha veszekedések is. „Atyám, veszekedtem...” – emberek vagyunk, gyengék vagyunk, és időnként mindnyájunkkal megessik, hogy veszekszünk a családban. Hadd tanácsoljak valamit: ha veszekszünk a családban, az a lényeg, hogy ne fejezzük be a napot anélkül, hogy kibékültünk volna!

Igen, összevesztél, de még mielőtt vége lenne a napnak, békülj ki! Tudod, miért? Mivel a másnapi hidegháború na-

gyon veszélyes. Semmi jó nem várhatunk tőle. Továbbá a családban van három szó, melyet mindig meg kell őrizni: „Szabad?”; „Köszönöm!”; „Sajnálom!” „Szabad”, hogy ne rontsunk be mások életébe. „Szabad? Megtehetem ezt? Mit szólsz hozzá?” „Szabad?” Sose légy toladó, erőszakos! „Szabad?” – ez az első szó. „Köszönöm”: sokszor segítjük, szolgáljuk egymást a családban. Mondjunk mindig köszönetet! A nemes lélekben hála lakik. „Köszönöm!” A legnehezebben kimondható szó pedig a „sajnálom”. Mert mindig csinálunk rossz dolgot, és sokszor előfordul, hogy valaki sértve érzi magát. „Sajnálom!” „Sajnálom!”

Ne felejtsetek el ezt a három szót: „Szabad?”; „Köszönöm!”; „Sajnálom!” Ha egy családban, a családi környezetben ez a három szó megvan, akkor a család jól működik.

A mai ünnep arra hív bennünket, hogy a családdal evangelizáljunk, hogy újra állítsuk szemünk elé a házastársi és családi szeretet eszményét, amint azt az *Amoris laetitia* apostoli buzdítás hangsúlyozta; március 19-én lesz az ötödik évfordulója e buzdítás közzétételének. Egy teljes évet fogunk arra szánni, hogy az *Amoris laetitia* buzdításról gondolkodjunk, és elmélyítsük e dokumentum tartalmát (2021. március 19–2022. június).

A folyamatosan születő megfontolásokat az egyházi közösségek és a családok rendelkezésére bocsátjuk majd, hogy kísérjük őket újukon. Már mostantól arra hívok mindenkit, hogy csatlakozzon azokhoz a kezdeményezésekhez, amelyeket az év folyamán szervezni fognak, és amelyeket A Világiak, a Család és az Élet Dikasztériuma koordinál majd. Bízunk ezt a világ összes családjával járt utat a názareti Szent Családra és különösképpen Szent József-re, a törődő férjre és apára!

Szűz Mária, akihez most az Urangyala imával fordulunk, nyerve el a világ összes családjá számára, hogy egyre jobban lenyűgözze a Szent Család evangéliumi eszménye, és így egy új emberiség s egy konkrét és egyetemes szolidaritás kovászává váljon!

A Szentatya szavai az Angelus elmondása után:

Kedves testvérek!

Köszöntelek mindnyájatokat, családok, csoportok és egyéni hívek, akik tömegkommunikációs eszközökön keresztül követitek az Angelus elimádkozását. Elsősorban most azokra a családokra gondolok, amelyek az elmúlt

hónapokban elvesztették valamelyik rokonukat, vagy amelyek sokat szenvednek a járvány következményeitől. Az orvosokra, az ápolókra és az egész egészségügyi személyzetre is gondolok, akiknek az elkötelezett munkája a vírus terjedése elleni küzdelem első vonalában jelentős következményekkel járt a családi életre.

Ma minden családot az Úrra bízok, különösen azokat, amelyeket legjobban megpróbálnak az élet nehézségei, a meg nem értés és a megosztottság sebei. A Betlehemben született Úr adjon minden családnak derűt és erőt, hogy egységben tudjon járni a jó útján!

És ne felejtsetek el ezt a három szót, mely nagyon segíti az egység megélését a családban: „Szabad?” – hogy ne legyünk toladók, hogy tiszteletben tartsuk a másikat; „Köszönöm!” – köszönetet kell mondanunk egymásnak a családban; és a „Sajnálom!” – ha valami rosszat tettünk. És ezt a „sajnálom”-ot – vagy amikor veszekedtél –, kérlek, még a nap vége előtt mondjátok ki: béküljtek ki még a nap befejezése előtt!

Fordította: Tózsér Endre SP
Fotó: Vatican News

2020. december 25-én délelőtt a Szentatya a szokásuktól eltérően nem a Szent Péter-bazilika közepén erkélyéről, hanem az Apostoli Palota Áldások terméből mondta el karácsonyi üzenetét, az Urangyala elimádkozása után pedig Urbi et Orbi áldást adott Rómára és az egész világra. Ferenc pápa beszédének fordítását teljes terjedelmében közöljük.

Kedves testvéreim!

Izajás próféta szavaival szeretném eljuttatni mindenkihez az üzenetet, amelyet az Egyház ezen az ünnepen hirdet: „Gyermek születik nekünk, Fiú adatik nekünk” (Iz 9,5).

Egy gyermek született: a születés mindig a remény forrása, bimbózó élet, a jövő ígérete. És ez a gyermek, Jézus, „nekünk született”: ennek a „nekünk”-nek nincsenek határai, nem ismer kiváltságot, sem kirekesztést. A gyermek, akinek Szűz Mária adott életet Betlehemben, mindenkiért született: ő a „Fiú”, akit Isten az egész emberi családnak adott.

Ennek a gyermeknek hála mindannyian úgy fordulhatunk Istenhez, hogy „Atyának”, „Apukának” hívjuk őt. Jézus az egyszülött; senki más nem ismeri az Atyát, csakis ő. Ám ő épp azért jött el a világra, hogy kinyilatkoztassa nekünk a mennyi Atya arcát. És így, ennek a gyermeknek hála, mindannyian testvérnek hívhatjuk egymást, s valóban azok is lehetünk: minden föld-résről, az összes nyelvből és kultúrából, önazonosságunkkal és különbözőségünkkel, mégis mindannyian testvérek.

Ebben a történelmi pillanatban, amelyre az ökológiai válság és a súlyos gazdasági és társadalmi egyenlőtlenség

gek nyomják rá bélyegüket, amit csak tovább súlyosbít a koronavírus-járvány, mindenkorábnál nagyobb szükségünk van a testvériségre. És Isten felkínálja ezt a számunkra, amikor nekünk ajándékozza a Fiát, Jézust: ez nem szép szavakból, elvont eszményekből, üres érzelmekből álló testvériség... Nem. Ez a valós szereteten alapuló testvériség, amely képes találkozni a másikkal, aki különbözik tőlem, együtt tud szenvedni az ő szenvedéseivel, közel léphet hozzá, és gondoskodhat róla, még akkor is, ha ez a másik nem az én családomból, népcsoportomból, vallásomból való; különbözik tőlem, de a testvérem. Ez érvényes a népek s nemzetek közötti kapcsolatokra is: mindannyian testvérek vagyunk!

Karácsonykor Krisztus világosságát ünnepeljük, aki a világba jön, és mindenkiért jön: nem csak egyesekért. Ma, a világiárvány okozta sötétség és bizonytalanság idején a remény több fénye is felragyog, ilyenek például a felfedezett oltóanyagok. De ahhoz, hogy ezek a fények az egész világot megvilágítsák, és reményt hozzanak az egész világnak, mindenki számára elérhetőnek kell lenniük. Nem hagyhatjuk, hogy a zárt nacionalizmus megakadályozza, hogy valódi emberi családként éljünk. Azt sem hagyhatjuk, hogy a radikális individualizmus vírusa legyőzzön bennünket, és közömbössé tegyen többi testvérünk szenvedése iránt. Nem tehetem magam mások elé, nem helyezhetem a piac és a szabadalom törvényeit a szeretetnek és az emberiség egészségének törvényei fölé.

Kérek mindenkit: az állami vezetőket, a vállalatokat, a nem-

zetközi szervezeteket, hogy az együttműködést mozdítsák elő, és ne a versenyt, és megoldást mindenki számára keressenek: hogy mindenki kaphasson olást, különösen a legkiszolgáltatottabbak és a legszegényebbek, bolygónk minden térségében. Első helyen a legkiszolgáltatottabbak és a legszegényebbek!

A betlehemi Gyermek segítsen hát bennünket, hogy készségesek, nagylelkűek és szolidárisak legyünk, különösképpen a legelesettebbek, a betegek és mindazok felé, akik ezekben az időkben elvesztették munkájukat, és a járvány gazdasági következményeként komoly nehézségekkel néznek szembe, valamint a nők felé, akik a mostani bezártság hónapjai idején a családon belüli erőszak áldozataivá váltak. Egy határokat nem ismerő kihívás elé nem emelhetünk gátakat. Mindannyian egy hajóban evezünk. Minden ember a testvérem. Mindenben Isten arcának tükröződését látom, és minden szenvedőben az Urat látom meg, aki az én segítségemet kéri. Őt látom a betegben, a szegényben, a munkanélküliben, a kirekesztettben, az elvándorlóban és a menekültben: ők mind testvéreim és nővéreim!

Azon a napon, amikor Isten Igéje kisgyermekké lett, tekintetünket azon, túlságosan is sok gyermek felé fordítjuk, akik szerte a világon, különösen Szíriában, Irakban és Jemenben még mindig a háború árát fizetik. Arcuk rendítse meg a jóakarátú emberek lelkiismeretét, hogy szembenézzenek a konfliktusok kiváltó okaival, és bátran munkálkodjanak a békés jövő felépítésén. Legyen ez kedvező idő arra,

hogy oldják a feszültségeket az egész Közel-Keleten és a Földközi-tenger keleti térségében.

A kised Jézus gyógyítsa be a szeretett szír nép sebeit, amelyet immár egy évtizede merít ki a háború és annak megannyi következménye. Ezeket mostanság tovább súlyosbítja a járvány. Hozzon vigasztalást az iraki népnek és mindazoknak, akik elkötelezetten járnak a kiengesztelődés útját, különösen a jazidoknak, akiket kegyetlenül sújtanak a háború utóbbi éveit. Hozzon békét Líbiának, és tegye lehetővé, hogy a tárgyalások folyamatban lévő új szakasza véget vessen az országban az ellenségeskedés minden formájának.

A betlehemi Gyermek adjon testvériséget annak a földnek, amely szemtanúja volt születésének. Az izraeliek és a palesztinok nyerhessék vissza a kölcsönös bizalmat, hogy együtt keressék az igazságos és tartós békét a nyílt, az erőszakot legyőzni és a helyiek közötti ellenérzést meghaladni képes párbeszéd révén, hogy így tanúságot tegyenek a világ előtt a testvériség szépségéről.

A karácsony éjét bevilágító csillag vezérelje és bátorítsa a libanoni népet, hogy mostani nehézségei közepette, a nemzetközi közösség támogatásával, el ne veszítse a reményt. A Béke Fejedelme segítse az ország felelős vezetőit, hogy tegyék félre az egyéni érdekeiket, és őszintén, tisztességgel és áttekintéssel köteleződjönnek el, s így Libanon végigjárhassa a reformok útját és mind teljesebben kibontakoztathassa a szabadságra és a békés együttélésre irányuló hivatását.

A Magasságbeli Fia támogassa a nemzetközi közösség és az érintett országok elköteleződését, hogy betartsák a tűzszünetet Hegyi-Karabahan, valamint Ukrajna keleti területein, és előnyben részesítsék a párbeszédet, mely a békére és kiengesztelődésre vivő egyetlen út.

Az isteni Gyermek enyhítse Burkina Faso, Mali és Niger lakosságának szenvedéseit, melyeket súlyos humanitárius válság sújt. Ezek gyökerét a szélsőségeskedés és a fegyveres konfliktusok képezik, valamint a járvány és más természeti csapások. Vessen véget az erőszaknak Etiópiában, ahol az összecsapások nyomán sokan elmenekülnek kényszerültek. Nyújtson vigaszt az észak-mozambiki Cabo Delgado tartomány lakosainak, akik a nemzetközi terrorizmus áldozataul estek. Ösztökélje Dél-Szudán, Nigéria és Kamerun felelős vezetőit, hogy folytassák a testvériség és a párbeszéd megkezdett útját.

Az Atya örök Igéje legyen a remény forrása az amerikai földrész számára, amelyet különösképpen sanyargat a koronavírus. Ez még győtrőbbé tette az itt élőket amúgy is sújtó megannyi szenvedést, amelyeket gyakran tovább súlyosbítanak a korrupció és a kábítószerek kereskedelmének következményei. Segítsen leküzdeni a Chilében nemrég fellépett társadalmi feszültségeket, és véget vetni a venezuelai nép szenvedéseinek.

A mennyek királya védelmezze a délkelet-ázsiai országok természeti csapások által sújtott népeit, különösen a Fülöp-szigeteken és Vietnámban, ahol a számos vihar áradásokat okozott. Ezek pusztító hatásúak az ott élő család-

dok életére: sokan meghalnak, károsodik a környezet és romlik a helyi gazdaság állapota.

Amikor Ázsiára gondolok, nem feledkezhetem meg a rohingyákról: Jézus, aki szegényként született meg a szegények között, hozzon reményt szenvedéseik idején.

Kedves testvéreim! „Gyermekek születnek nekünk” (Iz 9,5). Azért jött el, hogy megmenten bennünket! Azt hirdeti, hogy nem a fájdalom és a rossz az utolsó szó. Ha megadjuk magunkat az erőszaknak és az igazságtalanságnak, az azt jelenti, hogy visszautasítjuk a karácsony örömét és reményét.

Ezen az ünnepnapon különösen is gondolok azokra, akik nem engedik, hogy a mostoha körülmények legyőzzék őket, hanem azon munkálkodnak, hogy a remény, a vigasztalás és a segítségnyújtás hordozói legyenek, segítségére sietnek mindazoknak, akik szenvednek, és társul szegődnek azok mellé, akik egyedül vannak.

Jézus egy istállóban született, ám Szűz Mária és Szent József szeretete betakarta, körülölelte őt. Isten Fia testben születve megszentelte a családi szeretetet. Ezekben a percekben a családokra is gondolok: azokra, akik nem tudnak összejönni a mai napon, és azokra, akik arra kényszerülnek, hogy otthonukban maradjanak. A karácsony legyen mindannyiuk számára alkalom arra, hogy újra felfedezzék a családban az élet és a hit bölcsőjét; a befogadó szeretet, a párbeszéd, a megbocsátás, a testvéri segítségnyújtás és a megosztott öröm helyét, valamint a béke forrását az egész emberiség számára.

Fordította: Török Csaba és Tózsér Endre SP

Fel kell jutni a csúcsra

A kerékpáros plébános újrévi útmutatása

Sztankó Attila a gyerekkora óta kerékpározik. Kamaszként gyakran eltekert a szomszéd faluba, aztán jött a következő, és mindig tovább, egyre hosszabb utakra ment. Az országúti kerékpáros papra vigyázni akarnak a hívei, nehogy elússék, így minden biciklisre jobban odafigyelnek az utakon. Az új évet sportos fogadalmakkal kezdőknek is jó tanácsokat ad beszélgetésünkben a máriabesnyői plébános, lapunk rendszeres szerzője.

Sportos családba született?

– Kifejezetten sportos családból származom. Édesanyám jó futó volt, iskolaközi versenyeken is jól szerepelt. Édesapám a Dinamo Sportegyesületnél dolgozott a lőtéren, a bátyám sportja az íjászat és a tenisz volt, én pedig vívtam. A mozgás mindig jelen volt az életünkben. Sokat kirándultunk, ősszel gombászni jártunk, csatlakoztak hozzánk baráti családok, rokonok is.

Hogyan érzett rá a kerékpározás ízére?

– Amikor csak tudtam, elcsórtam édesapám Csepel biciklijét, és már kiskamaszként elindultam a nagyvilágba. Ungváron éltünk a családommal. Először csak a városban tekertem, aztán arra gondoltam, mi lenne, ha felbicikliznék a várhoz. Később elmentem a közeli Domonyára, majd Onokóca, aztán a kedvenc kirándulólhelyünkre, Nevickére. Egyre távolabbi célpontokat választottam, negyven-ötven kilométert is megtettem egy-egy alkalommal. Gyerekként nem gondoltam arra, hogy ez akár veszélyes is lehet.

A házunkban lakott egy tornatanár, akinek volt egy nagyon szép, sötétkék Favorit országúti biciklje, azt mindig irigykedve néztük. Elhatároztam, hogy ha majd lesz elég megtakarított pénzem, én is veszek egy ilyet. Az első kerékpárom ezért ugyanilyen sötétkék színű lett, igaz, nem Favorit. A gyerekkori álmaim beteljesedését jelentette ez számomra. Azóta is töretlenül él bennem az országúti kerékpározás iránti szerelem.

A testedzés vagy inkább a felfedezés miatt szereti ezt a sportot?

– Mind a kettő benne van. Szeretem a sebesség adta szabadságot, keresem a fizikai kihívásokat, de a szépséget is. Kedvtelésből tekerek, azért, mert jólesik, de mindig kitűzők magam elé egy célt is. Hente kétszer-háromszor kerékpározom. Ez a hobbim, ami fontos számomra, de az életemben az első helyen természetesen a lelkipásztorkodás áll. Lazább napokon általában hatvan-hetven kilométert tekerek, edzésnapokon többet, kilencven-száz kilométert. De aki benne van az országúti kerékpársportban, annak ezek nem távolságok. Szeretek Gyöngyös irányába indulni. Ha több időm van, akkor szívesen választom úti célnak a Kékestetőt, az út oda-vissza százhusz kilométer. Ez egy ikonikus csúcs Magyarországon, a vérbeli bringások évenként többször is „megmászászák”. Nagyon szeretem emellett az Őrséget, és rendszeresen megkerüljük a négy ta-

vunkat is. A Balatont idén kétszer tekertem körbe, a községgel tíz, egyedül pedig hat óra alatt.

Mit jelent egy kerékpárosnak a kerékpárja?

– Egyszer volt Budapesten balesetem, elsodort egy busz. Vértettem az arcom, végighorzsoltam a karom, a lábam. Be akart vinni a mentő a kórházba, de azt mondták, a biciklit nem vihetem. Így inkább elbicegtem a Nyugatiba, és hazavonatoztam Vácra. A kerékpárra vigyázni kell. Egész évben tisztán tartani, olajozni, fél évente alaposan átnézni, ne-hogy útközben valami meglepetést okozzon.

Hány kilométert kerékpározott, és melyek voltak a legemlékezetesebb útjai 2020-ban?

– Egy applikáció szerint tizenháromezer kilométert tekertem a tavalyi évben. A legnagyobb túránk egy zalai körút volt. És nagy élményt jelentett a Velencei-tavi túra is, a hittanosokkal. Megkerültük a

életéről szóló tanúségtételre, tudunk beszélgetni a hitről, az élet fontos dolgairól, a családi élet nehézségeiről is.

Mi jár a fejében kerékpározás közben?

– Az attól függ, hogy éppen mi foglalkoztat. Leginkább magára a kerékpározásra koncentrálok, a jelen pillanatra. De van, hogy kicsit ki akarom szellőztetni a fejemet, olyankor csak nézem a tájat. Máskor meg az egyházközség

vagy a demográfiai átalakulás küszöbén állnak. De a lelkipásztor ezekhez az emberekhez is elmegy, akkor is, ha csak nyolcan-tizen ülnek a templomban, hiszen ők is Isten népéhez tartoznak.

Vannak Ön előtt sportoló papi példák?

– A környezetemben sok pap megtalálta azt a rekreációs formát, ami a legjobb a számára. Beer Miklós püspök például ma is naponta úszik, Var-

nak, és mennyi időt kell magára szánnia ahhoz, hogy a szolgálatát megfelelően el tudja látni. A kiegyensúlyozott lelkiülethez elengedhetetlen, hogy az ember tudja jól beosztani az idejét, megtalálni a helyes arányt a hivatásbeli tevékenységek, a kötelességek, a másoknak szentelt idő és a szabadidő között.

Honnan tudjuk, hogy mikor minek van itt az ideje?

– Fel kell ismernünk a lehetőségeket, látnunk kell, mikor minek kedvez az idő. Nem szabad elodáznia a dolgokat, mondván, hogy majd holnap is ráér. Ha most van itt a gyermekem, most kell beszélgetnem vele. Emlékszem, milyen szépek voltak gyerekkoromban azok a szombati napok, amikor édesapámmal kirándulni mentünk. Az a mi időnk volt. Vajon mennyi időt tudnak ma egymásra szánni a családtagok? Erre nagyon oda kell figyelni! Nem merülhet ki a kapcsolatunk abban, hogy információkat osztunk meg egymással. Mindig az a lényeg, hogy mi van magával az emberrel.

A sport rendszerességet kíván. De mit tehet az ember, ha azt érzi, hogy egyszerűen nincs kedve elindulni?

– Ez nem csak a sportban, hanem az élet bármely területén előfordul velünk. Legutóbb vasárnap (advent harmadik vasárnapján – a szerk.) nem volt kedvem kimozdulni otthonról a „szent szieszta” időszakában. Kinéztem az ablakon, borongós volt az idő. Van egy aranyos pulim, most már mondhatom, hogy az egész egyházközség kutyája. Megérezte, hogy ott vagyok az ablakban. Rám nézett, menni kellett... Az erdőben sétáltunk, nagyon jó érzés volt kint lenni, és látni a kutya örömet. Egy ismerős családdal, Soósékkal is összefutottunk, jó volt találkozni. Van, hogy az embernek nincs kedve a rá váró erőfeszítéshez, de ha úrrá lesz az ellenállásán, akkor

mindig valamilyen kegyelmi ajándékot kap. Ha nem tud erőt venni magán, akkor elmulaszt valamit, lemarad valamiről. A Jóisten mindig meg akar ajándékozni bennünket. De hogyan, ha nekünk nincs kedvünk hozzá?

Egy deka súlyfelesleg sincs Önön. Ez a tudatos életvitelnek köszönhető vagy alkati kérdés?

– Negyvenkét évesen már szükség van a tudatosságra. Gondolnom kell arra, hogy a Jóisten kegyelméből leszek hatvanhárom és talán nyolcvannyolc éves is. Nem mindegy, hogyan élek, hiszen az életem a rám bízottak szolgálatáról szól. Igyekszem mindent megtenni azért, hogy megőrizsem a testi egészséget, és sokáig alkalmas maradjak a feladataim ellátására. Nagy segítség ebben a sport. Ami az étkezést illeti, abban édesapám bölcsességéhez igazodom, pontosabban arra töreksem. Ő mindig azt tanácsolta: „Edd meg a felét annak, amit kívánsz, és egészséges maradsz!”

Új év, új kezdet. Ha valaki most akarna elkezdni sportolni, mit javasolna neki?

– Azt, hogy soha ne adja fel, akkor sem, ha kudarc éri. Ha nem sikerülne elérni a célt, amit kitűzött maga elé, akkor se veszítse el a kedvét, hanem folytassa onnan, ahol akadályba ütközött. Ha valaki elmegy futni, és alig bírja, szusszal, vagy azt látja, hogy más sokkal gyorsabb nála, nem szabad elkeseredni. A sport arról szól, hogy szeretek csinálni valamit, örömet jelent számomra maga a tevékenység. Mindenki meg kell keresnie azt a sportágot, amiben örömet leli, és ami segít neki abban, hogy jól érezze magát. Ha megtaláljuk ezt a mozgásformát, vágnyi fogunk arra, hogy kiteljesedjünk benne. Mindenki meg tudja találni az életében azt az időt, amit a sportra fordíthat. Sokan órákat töltenek azzal, hogy böngészik a telefont, nézelődnek az interneten, megnéznék egy sorozatot a tévében. Az idő meg elszáll, holott alkalmas lenne a mozgásra, a sportolásra is. Naponta legalább húsz- percnyi testmozgásra feltétlenül szükség van a fizikai erőnlét fenntartásához. Olyan ez, mint a lelkiéletben a Szent Ignác-i tíz perc lelkiismeret-vizsgálat esténként.

Van valami célja, amit 2021-ben szeretne elérni a sportban?

– Egy olaszországi vagy franciaországi hegycsúcs meghódítását tervezem. Szívesen megtenném a lombardiai Bormióból a 2758 méter magasán fekvő Passo dello Stelvioba vezető utat, ahol huszonkét kilométeren 1533 méter szintkülönbséget kell leküzdeni. A csúcsok elérendő célok, oda fel kell tekerni. Mindegyik egy-egy Tábor-hegy.

Trautwein Éva
Fotó: Merényi Zita

Sztankó Attila: Kinéztem az ablakon, borongós volt az idő. Van egy aranyos pulim, most már mondhatom, hogy az egész egyházközség kutyája. Megérezte, hogy ott vagyok az ablakban. Rám nézett, menni kellett

életét érintő kérdéseket, a tudomásomra jutó problémákat gondolom át, és keresem, hogy miben, hogyan tudok segíteni. Egyáltalán tudok-e, vagy rá kell bíznom a megoldást a Jóistenre.

A sport segít, hogy kiegyensúlyozottabban élhesse a mindennapokat?

– Mindenképpen. Jó kondíciót ad, ami elengedhetetlen a munkához. Egyre kevesebben vagyunk, és egyre sokrétűbbek a feladataink. Hatvan évvel ezelőtt egy papnak még nem kellett annyi mindennel foglalkoznia, mint manapság. A lelkiélet mellett bonyolult gazdasági kérdéseket is meg kell oldani, és ott van a sok kisközségi, falusi közösség, amelyek eltűnőfélben vannak

ga Lajos püspök túrázik, Marton Zsolt püspök szintén kerékpározik. A fokolárés atyákat a csütörtöki találkozásuk napján nemegyszer láttam, amint Nagymaros felől Vácra kerékpároztak. Azt nem tudom, hogy a mellettük elshano bicajosban felismerték-e az akkori zebegényi plébánost...

Az ismerős lelkipásztorok többsége sportol valamit. Egyre jobban tudatosul a papokban, hogy a lelki egészséghez a testi egészségre is szükség van. Fizikai és lelki erőnlét nélkül nem lehet tartani azt a tempót, amit a mai kor diktál. Az embernek meg kell találnia az időt a lelkiülethez, az imádságra, a testi-lelki feltöltődésre is. A papnak tudnia kell, hogy mennyi minőségi időt adhat a hozzáfordulók-

A BIBLIA ÜZENETE

Isteni Ige és emberi szó

Jn 1,1–18

A mai vasárnap evangéliumát már hallhatuk a karácsonyi ünnepi misében is. Üzenete azonban olyan mély, hogy az Egyház újra meg újra olvassa, ízlelgeti, kínálja Isten népének, mert szinte befogadni sem lehet elsőre. Mint amikor egy nekünk tetsző személyt, képet újra meg újra megnézzünk: nem tudunk betelni a szépségével, és így keressük az igazságát. „Nem ő volt a világosság, hanem azért jött, hogy tanúságot tegyen a világosságról” – halljuk Keresztelő Jánosról. Ő azért lépett föl, hogy Krisztus érkező világossága előtt felnyissa a homályos szemeket, és nem azért, hogy a hamis látnokok okoskodásaira jellemző, betegesen borongós víziókkal fertőzze a népeket. Nem gondolja magáról, hogy ő a világosság, a mindentudó. Ő a szemeket és a szíveket nyitogatja.

A mi életünkben sem az emberi okoskodás ad világosságot, hanem Krisztus. Elgondolkodtat, hogy nem ismerjük eléggé, akit várunk, és aki megjelent. Annál jobban ismerjük helyette a jajveszékeltést és a mindenféle sötét figyelmeztetést, silány üzenetet. Elfelejtjük, hogy János hiteles lénye már maga „nagy figyelmeztetés”, mely nem elbizonytalanít, hanem ellenkezőleg: bátorságot önt a remegő szívekbe. Mert a világosságot hozó Igére mutat. Minket sokszor mégsem Krisztus fénye vonz, hanem a sötétség varázsa. És ez az igazi tragédia. A sok szenzációkeltő sallang elkedvetlenít, emberi szavak ezreivel tölt be, csak éppen az Isten nem jut szóhoz bennünk, mert elhallgattatjuk magát az Igét, aki azért jött, hogy a megtestesüléssel emberré legyen, és így én „megistenüljek”. Ha nem rá figyelünk,

akkor nem az isteni Ige fog vezetni bennünket, hanem az emberi szó. Az Ige világosságot teremt, a szó sokszor sötétséget.

Ha a minket érő emberi szavak óceánjából, a ma divatos összeesküvés-elméletekből táplálkozó feltételezések – melyek ragályosabbak, mint maga a járvány, és valahol többet is rombolnak – maradéktalanul igazak volnának, a hit fényében akkor is azt kellene kérdeznem: hol vannak ezek az Igazsághoz, Istenhez képest? Keresztelő János a vértanúságig menő bátorsággal vallotta, hogy ki is az igazi Világosság, mely minden félelmet eloszlat. Ő nem kétségbeesett jajveszékeltéssel, káromással akart tenni az emberek üdvösségéért, hanem megfontolt szavai és hite által.

„A nép, amely sötétségben jár, nagy fényességet lát” – hallottuk többször is advent folyamán. És ez nem csak a bűnök erkölcsi sötétsége. Hanem a tudatlanság fájdalmas éjszakája is. A sebesen elharapódzó butaságé, amely rövidlátó módon kesereg és szorong, ahelyett hogy ablakot nyitna, és észrevenné: már régen itt van közöttünk Krisztus, „felkelő Napunk a magasságból”, aki az isteni igazságok konkrét, kézzelfogható, testet öltött ragyogását hozza a lelki homály és a buta szóbeszéd bizonytalansága és zavarkeltése helyett. És ebben a fényben – „Krisztus világossága!”, ahogy húsvét éjszakáján a lelkünkbe hatol –, az isteni szeretetnek a világot újjáteremtő és a gonoszt megvakító ragyogásában az emberi szemek és szívek is örövendezni és éledni kezdenek.

Kovács Zoltán

GÖRÖGKATOLIKUS LELKISÉG

A Szent Liturgiáról (1.)

Nem helyesírási hibával találkozunk, amikor a Szent Liturgiát nagy kezdőbetűvel látjuk. A Görögkatolikus Egyházunkban meggyökeresedett hagyomány szerint ugyanis ez az írásmód azt jelzi, hogy az eucharisztikus liturgiáról van szó, vagyis arról, amit a római katolikus testvérek szentmisének neveznek. A liturgia kisbetűs írásmódja pedig nálunk az összes többi szertartást, istentiszteletet jelenti.

Ám nemcsak a nagybetűk, hanem a szent jelző is azt jelzi, hogy különleges ez a szertartásunk. Igaz, más nyelvekben előszeretettel fűznek hozzá még egy másik jelzőt is: isteni. És nem is alaptalanul teszik ezt, mert az eredeti görög (és szláv) elnevezésben mindkettő szerepel. Amde érdemes megfontolni, hogy a magyar nyelvben mennyire profanizálódott az isteni fogalma. A legjobb focistának tartották az isteni Maradonát, a nagymama isteni töltött káposztát főzni, és isteni volt a hétvégi wellness a család számára. Sorolhatnánk még... Az említett hagyományunk és a jelenlegi rossz szóhasználat miatt érdemes megmaradnunk a Liturgia elnevezés mellett.

Sokan tudják, hogy a leiturgia görög kifejezés eredetileg közös cselekvést, sőt „közmunkát” jelentett. A Görögkatolikus Egyházban ez mindig is nyilvánvaló volt a pap és a hívek együttműködése miatt. Meg azért is, mert a keleti egyházakban nincs „magánmise”. Nem mintha ez a fogalom megállná a helyét, hiszen Jézus Krisztussal együtt végezzük, az angyalok és a „megdicsőült szentek és igazak” közösségében.

A köz érdekében végzett tevékenység benne rejlik a liturgia fogalmában. Szent Pál is így értelmezte a tevékenységét (Róm 15,16). Maga Jézus Krisztus sem magánszemélyként végezte megváltói szolgálatát, hanem az egész emberiség nevében és érdekében (Róm 5,1– 21). Így dicsőítette meg az Atyát, így szerzett üdvösséget mindazoknak, akik bekapcsolódnak az ő liturgiájába. Így jelenik meg a Szent Liturgiának már az első fel-

ajánlásában az, amit a pap az előkészületi szertartás folyamán végez: „Feláldoztatik az Isten Báránya, ki elveszi a világ bűneit a világ élete és üdvösségéért.” Az egész világért végzett szolgálatról van tehát szó.

Érdemes egy gondolatot szentelni annak a ténynek is, hogy a Szent Liturgia fölötté áll az összes többi szertartásnak, istentiszteletnek. A bizánci Egyház a mai napig őrzi a szertartások kialakult rendjét, amit már Nagy Szent Bazil (379) leír: alkonyati istentisztelet, esti, éjféle zsolozsma, reggeli istentisztelet, a négy imaóra. Am mindez a nyolc szertartás csak imád-ság, míg a Szent Liturgia Jézus Krisztus áldozatának a bemutatása, tehát áldozat.

A bemutatás fogalmat is értelmezni kell, mert nem is régen még olyan megfogalmazást is lehetett olvasni, hogy Jézus Krisztus áldozatának vér nélküli megismétlése. Holott nem erről van szó. Nem megismétlés, hanem megjelenítés, amit a liturgiában végzünk. A tér és az idő korlátait lebontva Jézus Krisztus egyszer s mindenkorra végbement áldozatába kapcsolódunk bele.

Ezt jelenti tehát számunkra a Szent Liturgia.

Ivancsó István

AZ EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUSRA KÉSZÜLVE

Az Eucharisztia ünneplése 101/3.

Jézus Krisztus az Isten hatalmas Fia, egy- szülöttje és egyedülje. Ő a változatlan, de mindent megújító, teremtő Ige. *Szent Agoston* így ír erről: „Amikor (...) Isten nemzett Igét, olyat nemzett, ami ő maga, és az Ige nem a semmiből, de nem is valamely már meglévő, teremtettség anyagból való, hanem őtöle van, és az, ami ő (...), és nem is időtől kezdve született, mivel az örökké bölcs Istennek bölcsessége örök. (...) De mert az Ige hús-vér testté lett, és köztünk lakozott, ugyan- azon, Istentől nemzett Bölcsesség nem tartotta méltóságán alulinak, hogy az emberek között teremtménnyé legyen. Erre vonatkozik, hogy az *Úr teremtet engem útjai kezdetén*. Mert az ő útjainak kezdete az Egyház feje, vagyis az embert felöl- tő Krisztus, aki életmintát mutatott nekünk, a biztos utat, amelyen Istenhez juthatunk. (...) Természeténél fogva tehát az Atya lé- nyegéből született egyedüli Fiú, és létezésé- ben az, ami az Atya.” (De fide et symbolo III, 4; IV, 5,6)

Emberségében is imádás illeti őt, aki azért öltött szolgálai alakot, hogy üdvösségünket szolgálja, és a kereszten megváltson minket: „Az Atya nem ítél meg senkit, az ítéletet egé- szen a Fiúnak adta át, hogy min- denki tisztelje a Fiút, mint ahogy tisztelik az Atyát. Aki nem tiszteli a Fiút, az Atyát sem tiszteli, aki őt küldte.” (Jn 5,22–23) Ezért mondta Úrnak Jézus Krisztust az apostolok korának Egyháza (vö. ApCsel 2,21.36; 8,24). Erről szólnak az egy- házatyák: „Nem teremtményt imá- dunk, távol legyen! (...) hanem a teremtés Urát, Isten megtestesült Igéjét imádjuk. Ha teste önmagá- ban része is a teremtésnek, de Isten teste volt, és az ilyen testet az Igé- től elválasztva önmagában nem imádjuk, amikor viszont imádjuk

az Igét, akkor nem arra törekszünk, hogy eltá- volítsuk azt a testtől.” (Szent Athanasziosz: Le- vél Adelphioszhoz 3.; vö. Szent Juszminosz: Párbeszéd a zsidó Trifónnal LXIII, 4–5.; Origenész: Kelszosz ellen VIII, 13.)

Sztankó Attila

A HÉT SZENTJE

Chozibai (Hozevai)

Szent György

Január 8.

Jámbor, egyszerű körülmények között élő családba született. Korán elvesztette szüleit, és néhány komor esemény beárnyékolta ifjúko- rát: éhínség, földrengés, megmagyarázhatatlan égi jelenségek, melyek nyugtalaníthatták a VII. századi embereket. *Györgyben* mindezek komolyságot és bűnbánó lelkiületet ébresz- tetek. Nagybátyja, aki házába fogadta árva- ként, azt akarta, hogy házasodjon meg, de ő inkább egy közeli kolostorba vonult, ahol egy másik nagybátyja volt az előjáró.

Rövid idő múltán útra kelt, hogy csatlako- zék testvéréhez, *Hérakleidészhez*, aki hosszú ideje a Jordán mellett élt remeteként egy magányos cellában, ami a kalamoni (ma: Dair Hadzsla) monostorhoz tartozott. Ám mivel György még nagyon fiatal volt a remeteséghez, testvére a kö- zeli Hozeva (Choziba) kolostorába vitte. Ez a Je- ruzsálemből Jerikóba vezető út mentén helyez- kedett el, egy kopár, ma Vadi Kelt néven ismert völgyben. Még ma is lakják ezt a monostort, a VII. században pedig virágzó közösség élt ott.

György életének lényegéhez tartozott, hogy voltaképpen egyedül Isten tekintete előtt zaj- lott. A remeték egyébként kapcsolatban ma- radtak kolostorukkal. Hét végén György is rendszeresen ellátogatott a közösségbe, hogy diakónusként részt vegyen a szentmisén és a testvéri étkezéseken. A nagy közös munkák során is megjelent, hogy részt vállaljon a fel- adatokból.

Különösen szerette a kenyérsütést. A legna- gyobb nyári hőségben is szívesen magára vál-

lalta a kemence fűtését, amit más nem tett meg. György nemcsak az áldozatvállalás miatt volt hajlandó erre, hanem azért is, mert Hozeva a vendégszeretet háza volt, éjjel-nap- pal nyitva állt a zarándokok és mindenekelőtt a szegények előtt, a kenyereket a betérők szá- mára is készítették. György a kenyérsütéssel remeteként, az emberektől elvonulva is gyako- rolhatta a felebaráti szerete- tet.

Jeruzsálemet 614-ben el- foglalták a perzsák. A he- gyekben épült monostoro- kat is földúlták. A szerzete- sek elmenekültek, de a re- meték csak elbújtak a bar- langok mélyén. Sokakat kö- zülük elhurcoltak vagy megöltek. Györgyöt is elfo- gták, de csodálatos módon bántatlanul elengedték. Je- rikóba menekült, majd mi- után a megszállók elvonul- tak, elment Jeruzsálembe. Ahogyan a szerzetesek visz- szatelepedhettek Hozevába, ő is hazatért, de már nem a cellájába. A szigorú aszké- zistől és a kiállott megpró- báltatásoktól legyengült, így utolsó napjait a monostor- ban töltötte.

L. K.

A hét liturgiája

B év

dizsár) – Iz 60,1–6 (Az Úr dicsősége fel- ragyogott fölötted.) – Ef 3,2–3a.5–6 (A Szentlélek kinyilatkoztatta, hogy a pogányok is társörökösök.) – Mt 2,1–12 (Láttuk csillagát napkeleten, és eljöttünk, hogy hódoljunk előtte.) – Énekrend: Ho 43 – ÉE 523, 415, Ho 43 – ÉE 59, Ho 44 – ÉE 525, Ho 41 – ÉE 55.

JANUÁR 7., CSÜTÖRTÖK – Penyaforti Szent Rajmund áldozópap emléknapja (Attila) – 1Jn 3,22–4,6 – Mt 4,12–17.23–25.

JANUÁR 3., VASÁRNAP – KARÁCSONY UTÁNI 2. VA- SÁRNAP (Jézus szentséges neve, Gyöngyvér, Benjámín, Genovéva) – 24,1–4.12–16 (Isten bölcsessége a választott nép között lakott.) – Ef 1,3–6.15–18 (Isten arra rendelt minket, hogy fogadott fiakká legyünk.) – Jn 1,1–18 vagy rövidebb: Jn 1,1–5.9–14 (Az Ige testté lett, és közöttünk lakott.) – Énekrend: Ho 16 – ÉE 517, 415, Ho 16 – ÉE 31, Ho 18 – ÉE 37, Ho 41 – ÉE 55.

JANUÁR 4., HÉTFŐ (Angéla, Ti- tusz, Leóna) – 1Jn 3,7–10 – Jn 1,35–42.

JANUÁR 5., KEDD (Simon, Emi- lia) – 1Jn 3,11–21 – Jn 1,43–51.

JANUÁR 6., SZERDA – URUNK MEGJELENÉSÉNEK (VÍZKERESZT) FŐÜNNEPE (Gáspár, Menyhért, Bol-

Hálaének, mindenért

Beszélgetés Tardy Lászlóval, a Mátyás-templom 54 év után visszavonuló karnagyával

A távozó esztendő adventjének első vasárnapján, az új egyházi év kezdetén új időszak kezdődött a Mátyás-templom zenei életében. Visszavonult Tardy László érdemes művész, Liszt Ferenc- és Magyar Örökség díjas karnagy-kántor, aki ötvenéves éven át vezette az ének- és zenekart. Süllei László plébános által kinevezett utódja Hegyi Barnabás kántor-karnagy lesz, aki már a koronavírus-járvány kezdete óta kántorként szolgál a templomban, és most a karnagyi munkakört is átveszi. Tardy Lászlóval beszélgettünk.

Hatgyermekes, mélyen hívő katolikus családból származik. Gyermekként szüleivel, testvéreivel együtt énekelt a mosoni plébánia-templom énekkarában. Hogyan emlékszik vissza ezekre az időkre?

– Valóban, szinte az egész család ott énekelt, mivel édesanyánknak – aki lánykorában maga is kántorkodott – fontos volt, hogy a gyermekei zenét tanuljanak, és énekükkel erősítsék a templomi kórust. De van ennél korábbi egyházzenei emlékem is: kilencéves koromig szüleimmel a Fejér megyei Nagylópusztán éltünk. Mivel az iskolák államosítása után megszűnt az ottani misézési lehetőség, édesapánk adott át a házából egy részt, ahol ki lehetett alakítani egy kis kápolnát. Orgona, harmónium persze nem volt, de *Mézes József* plébános úr és egy szép, erős hangú asszony, *Kuminka Józsefné, Annus* néni nagyon jól vezette az éneket. Nekik köszönhetem, hogy már kisgyermekként megtanultam sok egyházi népéneket a *Szent vagy, Uram!* gyűjteményből.

Kisgyermekkorától egyházzenesz szeretett volna lenni?

– Sem zenész, sem egyház-zenész nem akartam lenni. A mosoni zeneiskolában – édesanya kívánságára – zongorázni és csellózni tanultam. Zongorázni Nagylópusztán kezdtem, mivel volt otthon zongoránk. Tanítónő édesanyánk egyik kollégája foglalkozott velem és a testvéreimmel.

Amikor rendőrségi határozatra el kellett hagynunk az otthonunkat, Mosonmagyaróvárra mentünk édesapa szülőházába, a nővérehez. Ott aztán sorra beiratkoztunk a zeneiskolába. Ezért – legalábbis a tanulás szempontjából – mi, gyerekek jóval előnyösebb helyzetbe kerültünk. Az ottani gimnáziumban érettségiztem, és a pusztai kápolna után egy olyan városi templom kórusában énekelhettem, ahol a Ze-neakadémiát végzett kántorkarnagy, Kiss Ödön volt a karvezető, a szentmisék végén pedig nagyon szép Bach-műveket orgonált.

*Hogyan került a Liszt Ferenc Zene-
művészeti Főiskolára?*

– Az erettségéi évében, 1959-ben, mivel szerettem a matematikát és fizikát, mérnök akartam lenni. A Műegyetem-re felvételiztem, de származási okokból a családból akkor még senkit sem vettek föl egyetemre, engem sem. A zeneiskola igazgatója, *Németh Gusztáv* nagyon szeretete volt, ha zenei pályát választok, ezért elvitt Győrbe, ahol sikerült bejutnom a zeneművészeti szakiskolába. Kitűnő taná-

rokhoz kerültem. A világhírű Győri leánykar karnagya, *Szabó Miklós* tanár úr nagyon sokat tördődött a zenei előmenetelemmel. Láttá a Joistentől kapott adottságaimat, ezért kemény szigorral komoly munkára készítetett. Ennek az lett az eredménye, hogy két évvel később, amikor a Zeneakadémiára felvételiztem, mindjárt a második évfolyamra vettek fel. Ugyanekkor került be a főiskolára későbbi feleségem, *Tarkó Magda* is, az első évfolyamra.

Ötvenegy éve házasok, három gyermekük született, és eddig tíz unokájuk. Ezek szerint a főiskolán ismerkedtek meg?

– Igen, Isten útjai valóban kifürkészhetetlenek. A karvezetés tanszakon a 60-as évek elején a világi kóruszene uralkodott. A Joistennek köszönhetem, hogy a második évfolyamon ott tanult későbbi barátunk, *Reményi Károly*, aki kisként a Pécsi Székesegyházi Énekiskolába járt, ahol gregoriánt és polifon egyházi műveket énekelt. Az ő javaslatára kivettük a könyvtárból régi mesterek, *Palestrina*, *Lassus* és mások egyházi darabjait. Kerestünk jó hangú énekes lányokat, és próbálni kezdtünk velük egy üres tanteremben. A művek első szolamának éneklésére Karcsi későbbi feleségemet, Magdit kérte fel. Ekkor ismertük meg egymást, de ismerlemnek nevezhető kapcsolat még nem volt közöttünk. Egy év gyakorlás után az öttagú együttesünkkel már ki mertünk állni egy zatszaki hangversenyre. Ott volt *Kodály Zoltán* is, akinek a hallott művek közül egy Gesualdo-madrigál tetszett a legjobban. Az ő javaslatára Gesualdo kvintett lett az együttesünk neve. 1965 tavaszától jártunk együtt a párommal, a házasságunkig még négy év telt el. Hathetes ösztöndíjra mentünk a kvintettel Velencébe, majd 1966-tól megkezdődött a Mátyás-templomi munka, hangversenyutak itt-hon és külföldön. A sok feladat, feszültségek és oldódások között mindketten őszintén kerestük a közös jövőt. Kapcsolatunk 1969-re érett meg a házasságra, húsvéthétfőn volt az esküvőnk a Mátyás-templomban.

A Mátyás-templom zenekarának élén Bárdos Lajos volt az egyik elődje. Mindig nagy elismeréssel beszél róla.

– Szabó Miklós tanár úr annak idején így bocsátott utamra: „Laci, magának fel kell járnia a Mátyás-templomba, Bárdos Lajos énekkarába.” Hála Istennek, a tanár úr megegyeztette, hogy a keze alatt énekeljek, és megismerhessem az egyházi karirodalom nagyszemélyeit.

Felesége, aki énektanár, karvezető és magánénekes, mennyire volt segítőtje a karvezetői munkájában?

– Életem nagy ajándéka ő. Az első időben az éneklésén kívül az vonzott hozzá, hogy tisztá szívű embernek talál-
tam. A főiskolai vizsgákon ki-
derült, hogy szuggesztív kar-
vezető, aki bátor kézzel, gaz-
dag fantáziával nyúl az új mű-
vekhez is. Amikor bekapcsoló-
dott a Mátyas-templomi zené-
lésbe, kórusénekesként volt a
segítségemre. Később egyre
több szövefeladatot vállalt és
látott el kitűnően. Majd, ha
keltett, egy-egy alkalommal a
karagyi munkába is besegít-
tett. A kórus hamar megsze-
rette, szívesen énekeltek a ke-
ze alatt. Így, amikor a világiak
szinódusára Rómába utaztam
öt hétre, nyugodtan rábízhatt-
am az együttes vezetését. Ez
nem csak próbákat és az elő-
adások vezénlyését jelentette,
hanem rengeteg szervező
munkát: a hiányzó zenekari és
kórustagok pótlását, énekes
szólisták felkérését, a velük
való gyakorlást. Tehát egy tel-
jes karagyi munkakört látott
el. Közben finom érzékkel irá-
nyította három gyermekünk
hétköznapjait, életét is. Tanít-
totta őket a szépre, a jóra. Csodá-
latos érzéke van ahhoz,
hogy mindenben és minden-
kben fölfedezze ezeket a Jóis-
ten adta értékeket.

Ötvennégy év elképesztően nagy idő egy ének- és egy zenekar élén. Hogyan sikerült ennyi ideig megőriznie a karvezetői pozícióját?

– Szeretni kell azt, amit csinál az ember, és szeretni kell azokat, akikkel dolgozik, a zenekart, a kórust, a szólistákat. Csodálatos embereket ismer-tem meg, akikkel jó volt együtt muzsikálni, együtt fordulni a mindenható Istenhez. Mindegyikük tudott adni valamit magából, sajátos szint vittek a közös zenélésbe és imádkozásba. Nem csak a vezető énekesek és muzsikusok, hanem mindenki. Elég volt előadás közben az arcukra, a szemükbe néznem, és éreztem a menny felé áradó könyörgést, magasztalást, dicsőítést. Ez élteti a karnagy hitét, szeretetét, mindig ez adott erőt a további munkához. És az emlékezetes nagy közös élmé-

nyek: hangverseny Rómában, Segniben, ahová *Keresztes Szilárd* püspök atya baráti segítségével jutottunk el, fellépés Grazban, Kölnben, Regensburgban, Kassán, Ipolybalogon, Pozsonyban, Ungváron, Munkácson, Szabadkán, hangversenykörút Erdélyben, Svájcban, Németországban, a magyar kápolna megáldása Krakkóban, kórustalálkozó Loretóban és a felejthetetlen lourdes-i zarándoklat *Varjú Imre* plébános jóvoltából. Éneklések a *Török Ferenc* barátunk által tervezett templomok fölszentelésén Nagydobozán, Nemeshetésen, Edelényben, Ábrahámhegyen.

Nagyszerű szólistáink voltak, a legnagyobb művészek is szívesen jöttek hozzánk, hiszen 1990-ig a koncertlehetben nem nagyon volt lehetőség arra, hogy az előadók zenekaros miséken énekelhessenek szólót. Segítettek is, amikor szükség volt erre. *Réti József*, ha nem ért rá, a tanítványát küldte maga helyett. Azt mondta a növendékeknek: „Most kell megtanulnotok az oratórium-repertoárt, mert nem tudhatjátok, melyik reggel hívnak majd váratlanul, hogy énekelhettek szólót a *Nelson-misében*.” *Mozart Requiemjéhez*, Haydn *Nelson-miséjéhez* hangszeres muzsikuskok is kellene. Hála Istennek, a zenekar is nagyszerű zenészekből állt, olyanokból, mint *Pallagi János*, az Állami hangversenyzenekar egykori koncertmestere, *Balogh Ferenc*, a kolozsvári egyetem professzora, *Schilling Eszter*, a hangversenyzenekar művésze és *Hock Bertalan*, a templom orgonaművésze. Mellettük zenetanárok, profi együttesek kiváló fúvósai és lelkes amatőr hangszeresek játszottak az együttesben. Így azt mondhatom: folytatni tudtuk azt az értékes hagyományt, amely két évvel Budatöröktől való visszavétele után, 1688-ban kezdődött, és azóta folyamatosan él. Ez csak a Jóisten segítségével volt lehetséges.

Lelki-szellemi közösség is a templom zenei együttese?

– A karnagy feladata, hogy azzá formálja az együttesét. Bárdos tanár úrnál láttam: ha nem kellett vezényelnie, megfordult, és a szentély felé néz-

ve, imádkozva követte a mise menetét. A próbák elején mindig elénekeltük a Veni creator Spiritus kezdetű Szentlélek-himnuszot, majd elimádkoztuk az Úrangyalát. Ha a kórus vagy a zenekar valamelyik tagja beteg lett, netán súlyos gondokkal küzdött, közös imával kértük a Jóisten segítségét. Az idők során egymásért imádkozó közösséggé váltunk. Ezt a lelkületet a kórushoz és a zenekarhoz csatlakozó új tagok is magukévá tették.

*Most, hogy ötvennégy évi szolgál-
lat után visszavonult, milyen ér-
zések kavarnak Önben?*

– Előszörban a hála, minde-
nért. A nehézségekért és a
küzdelmekért is, mert ezek
edzik, erősítik a lelket. Hála a
sok gyönyörű zenéért, amit
vezényelhettem: a liturgikus
éneklés alapját jelentő gregori-
ánért, a klasszikus polifonikus
művekért, a bécsi mesterek
gyönyörű miséiért, a romanti-
ka és a XX. századi zene meg-
rázó alkotásaiért is. Hála
azért, hogy olyan műveket
mutathattam be elsőként,
mint *Sáry László, Sári József,
Ottó Ferenc, Dobos Kálmán,
Koloss István, Vincze Ottó, Gyopár László, Szilas Imre* és mások
alkotásai, miséi. A jelenlegi
időszakban újra a gregorián és
a magyar egyházi énekek
kerültek előtérbe, ezek vigaszt
nyújtanak a léleknek. Akik
több évtizede itt szolgálnak
már a liturgiában, nehezen
élik meg a járványidőszakot.
Az énekkar március elején
énekelt utoljára egy gyönyörű
művet, *Szönyi Erzsébet Stabat
Materét*. Aztán felütötte a fejét
a járvány, és a zenekar már
nem mutathatta be Haydn
passiózenéjét, a *Krisztus hét
szava a kereszten-t*. Elmaradt
Liszt Via crucisa is, amit Hock
Bertalan és a kórus adott vol-
na elő.

Milyen terveid vannak a jövőre?

– A „hogyan tovább?” kérdésre egyetlen választ tudok adni: az Istent szeretőknek minden a javukra válik. Biztos, hogy a járvány után újra gazdagabb lesz majd a templom zenei élete. De az új kar naggyal, Hegyi Barnabással együtt addig is táplálni akarjuk a reményt, hogy lesz folytatása a 332 éves hagyománynak. Most több időm jut a családra, az unokáimra. Hálát adok a Jóistennek, hogy tudok fogócskázni kétéves *Teofil* unokáimmal, és meg tudom látogatni a Szentendrén élő *Gergely* fiamat és a családját. A Ferences Gimnáziumban tanít és ő az ottani Péter-Pál-templom kántor-karnagyja. Az egyesült államokbeli Portlandben élő legidősebb gyermekünk, *Zsófia* gyakran hív bennünket Skype-on, így lát-hatjuk őt és családját is. Ezért is nagy-nagy hála a Jóistennek. De azért is, hogy tudok még segíteni a kántori munkában és talán hasznos lehet a templom újrainduló zenei életében is.

Bodnár Dániel
Fotó: Merényi Zita

„Egyetlen házat se hagyj ki”

Szent Márton-díjjal ismerték el Somos László kaposfői útját

„Örülünk és büszkék vagyunk, hogy maga a papunk. Vigyázzon magára, hogy nagyon sokáig közöttünk lehessen.” Kaposfőn így fogadták a hírt, hogy idén Somos László plébános, a Kaposvári Egyházmegye általános helynöke kapta a Szent Márton-díjat a cigánypasztorációban végzett munkája elismeréseként. Szent Márton egykor nem tudott elmenni a didergő koldus mellett, megosztotta vele a köpenyét. László atya élete is mások szolgálatáról szól, immár huszonhat éve. Hogyan kezdődött papi élete, és hová jutott az eltelt esztendő alatt?

azt csinált, amit akart, az nem tudta volna megállni a helyét egy munkahelyen. A közmunka viszont helyben volt, és az emberek lassan hozzá tudtak szokni a rendszeres munkába járáshoz. A kevés pénz, amit

rendezvényeken, amelyek mindig fellépéssel kezdődnek, részt vesz az egész család. „A cigány ember szeret kiállni, szerepelni, énekelni. Korábban csak a karácsonyt és a húsvétot ünnepelték meg;

segítség nélkül. A várandós és a kisgyermekes asszonyok baba-mama klubba járnak, itt készülnek fel az anyaságra. László atya és huszonöt munkatársa, valamint az önkéntes segítők minden korosztályra odafigyelnek, tudják, melyik család mivel küszködik, milyen örömeik, kudarcaik vannak. Minden közösségi házat két tanár és egy helybeli munkatárs működtet. Ha új ember csatlakozik hozzájuk, László atya elküldi, hogy menjen házról házra, ismerkedjen meg az emberekkel, beszélgesse velük. Ahhoz, hogy segíteni tudjanak, elengedhetetlen a jó kapcsolat és a bizalom, vallja.

A Szent Márton-díj átvételkor Somos László arról beszélt, hogy a cigányok szolgálatával kettős célja van: segíteni szeretné őket méltóságuk felismerésében, és a magyar embereket is rá akarja dobenteni a cigányok emberi méltóságára. Mint mondta, „ettől sajnos még messze vagyunk”. De a huszonhat év alatt sok minden változott, jobb az emberek között a viszony és a hangulat is. „A tanoda létesítésekor elmondtam nekik, nem mindegy, hogy az unokájuk milyen cigánnyal fog együtt élni.” Még ma is megvan a távolságtartás a magyarok és a cigányok között, mindkét fél részéről. A cigány emberek úgy gondolják, a magyarok lenézik őket, ez az érzés már gyerekkorukban beléjük rögződik. Hiszen a cigány gyerekeknek nincs olyan ruhája, cipője, mint a magyarnak, és ezt az iskolában a gyerekek azonnal észreveszik. A szülőknek nagyon fáj, ha lenézik a gyerekeiket és őket. Tudnunk kell, hogy nekik is sok sikerük és örömük van, de még több kudarcuk és fájdalmuk – mondja László atya.

A kaposfői módszer azonban eredményes: „A felnőttek dolgoznak, a gyerekek tanulnak, és szakmát szereznek. Kikutat jelent az oktatás és a nevelés, amely szélesebbre nyitja az ember látókörét és erkölcsi tartást ad. „A munka, a tanulás és a katolikus hit gyakorlása meg tudja változtatni az emberek gondolkodásmódját és egész életét. Már nem írják le magukat a cigány emberek, mint akkor, amikor semmi-

lyen munkára nem kellett. Minden európai nép a kereszténység segítségével emelkedett föl, a cigányság sem kivétel ezalól.”

Mindannak, ami itt történik, közös nevezője a szeretet. Somos László szerint nem kell mást tenni, mint szeretettel jelen lenni a cigány emberek között. Nyitottak az emberi kapcsolatokra és a hitre, „csak irgalmas szívvel el kell menni hozzájuk, egyetlen házat sem szabad kihagyni”. Ezt vallja munkatársaival László atya, és úgy gondolja, az eltelt több mint negyed évszázad alatt sokat segítettek itt a cigányságnak.

A plébános munkáját számos díjjal ismerték el. 2009-ben Somogy Polgáraiért díjat és Raoul Wallenberg-díjat kapott, 2010-ben a Somogy Megyei Prima díj egyik kitüntetettje volt, 2018-ban pedig a József Attila díj életműdíjasa. Ő azonban nem említi az elismeréseit, szerény ember. Papi jellemzőjéhez híven él: „Nem azt keresem, ami nekem hasznos, hanem ami másoknak van javára, hogy üdvözüljenek.”

Tíz településen több száz cigány felnőtt és gyermek fel-emelkedését és hitbéli gyarapodását szolgálja Somos László és munkatársi közössége. Annak tudatában kell élnünk, hogy mindannyian emberként születünk, és mindannyian a teremtető Isten képét viseljük magunkon – vallja a plébános. Az Úristen egymásra bízott bennünket. Azt várja tőlünk, hogy testvért lássunk minden emberben. Senki sem választ-

”

Az Úristen egymásra bízott bennünket.

Azt várja tőlünk, hogy testvért lássunk minden emberben.

Senki sem választhatta meg, hogy

hová születessen, egyedül

csak Jézus Krisztus.

Ő pedig az istállót választotta. Amikor

a cigányokhoz megyek, Jézushoz megyek

hatta meg, hogy hová születessen, egyedül csak Jézus Krisztus. Ő pedig az istállót választotta. Amikor a cigányokhoz megyek, Jézushoz megyek. A lényeg, hogy a legkisebbekben, a szegényekben, a betegekben, az elesettekben, a rászorulóknak, a társadalom peremén élőkben, a cigányokban ismerjük fel Krisztust, aki valóságosan jelen van az Oltáriszentségben, és olyan szeretettel fordulunk hozzájuk, amilyen szeretettel Jézus szereti őket. A cigánypasztorációnak ez az alapja. A többi megsúgja a Szentlélek, ha irgalmas és befogadó a szívünk.

Trautwein Éva
Fotó: Lambert Attila

Fotó: Kling Márk

Idén házhoz ment a Szent Márton-díj. Rendhagyó, szűk körű ünnepség keretében november 27-én a kaposvári püspöki hivatalban adták át az elismerést az idei kitüntetettnek a díjalapítók képviselői

László, aki 1994-ben került Kaposfőre.

Akkor még nem is sejtette, hogy lelkipásztori területén olyan nyomorúságot fog találni, ami a XX. század végén elképzelhetetlen. „Egy hónapja voltam Kaposfőn, amikor keresztelőre jelentkezett nálam egy cigány család. A kitűzött napon hiába vártam őket a templomban. Megvolt a címük, ezért elindultam hozzájuk. Az utcán beszélgető asszonyok igazítottak útba, mondták, hogy menjek túl az utolsó házakon is, majd még tovább, túl a nádas-bokros területen. Megdöbentő látvány fogadott, amikor odaértem. Szekrénymagasságú putrik sorakoztak egymás mellett. A vesszőből font falakat kívül-belül sárral tapasztották be, a tető félbevágott vashordóból készült. Bent egy dobogó volt a bútortzat, vagy csak szalma,

a szekrényemet is kinyitották, és nagyon boldogok voltak, hogy mindent megnézhetek nálam. A gondviselés is a segítségemre volt, mert minden telepről eljöttek néhányan, így mindenhova elvitték a hírt, hogy jó volt a plébánián. Attól kezdve nagyon jó kapcsolat alakult ki közöttünk.”

László atya rendszeres vendég lett a cigánytelepeken. A hozzá tartozó falvakban a cigányok mindenütt elkülönülten élnek. Kaposfőn még ma is földes út vezet hozzájuk. A rendszerváltás utáni években az összes cigány munkanélküli volt, rettentő szegénységben éltek. Két generáció nőtt fel úgy, hogy a szülők nem dolgoztak, mert nem tudtak elhelyezkedni. A gyerekek nem láttak felnőtt munkába járn. Változást a közmunkaprogram hozott. „Aki soha nem kelt föl reggel, és egész nap

kerestek, kétszerese volt az addig kapott segélynek. Ez sokat változtatott a cigányok gondolkodásán. A szocpolnak köszönhetően aztán javultak a lakáskörülményeik is, a telepeken házakat építettek. Újabb ugrást az jelentett, hogy az építőiparban megnőtt az igény a munkaerőre. Ma már buszokkal jönnek a férfiakért a toborzók, és viszik őket az építkezésekre.”

László atya kezdettől fogva igyekezett a gyerekekre összpontosítani. Kaposfőn 2004-ben tanoda épült, majd közösségi házak, ahol napközis rendszerben foglalkoznak a kicsikkel. Itt nemcsak a tanulásra, hanem a játékokra is lehetőség adódik, és sok-sok közösségi programra várják az embereket, emellett pedig fürdeni, mosni lehet. Az ünnepek nagyon fontosak a cigány emberek életében, ezeken a

ezen az alkalmak is főleg arról szólnak, hogy együtt legyenek, jókat egyenek-igyanak. Az ünnepekre mindig összegyűlik a nagycsalád, ami a nagyszülők, a nagybácsik és nagynénik meg az unokatestvérek összességét jelenti. Az egyházi ünnepeket is a közösségi házakban tartjuk, a cigány lakosok nagy öröme. Szinte mindenki eljön ezekre a rendezvényekre.”

A közösségi házak nem ismeretlenek a gyerekek előtt. Az óvodáskorúak itt kapnak korai fejlesztést, az általános iskolások ide járnak tanodába a napközizés céljából, a középiskolások kezét sem engedik el, kísérik őket a tanulmányaik végéig. Ma már minden gyerek befejezi az általános iskolát, megszüntek az osztályisméltések, sőt, sokan tovább is tanulnak. De a gyerekek mellett a felnőtteket sem hagyják

Nem nyílegyenes út

A #Mindszenty Életkapuk című interaktív kiállításról

„Hét köznév és jelző s az életszentséget elismerő hivatalos cím, melyekkel összefoglalható a XX. század egyik legnagyobb magyarjának tántoríthatatlan hűsége hitéhez, népéhez, hivatásához. Ez a hét szó: a fiú, a pap, a főpásztor, a vádlott, a rab, a kiszabadított, az emigráns és a tiszteletreméltó. Hét szó és hét színes tabló, valamint egy kapcsolódó vetélkedő, hogy ne csak megnézhető, de megfejthető is legyen a kiállítás. Az egykori templomtérben feltárul Mindszenty bíboros gazdag életútja, és talán fellelhető benne életdöntéseinek és személyiségének a kulcsa is. Az otthon, a templom, a börtön és az örök haza, ezek voltak az ő legfontosabb életkapui, és ezek lettek most a Párbeszéd Háza dísztermének festői installációi.” A #Mindszenty Életkapuk című interaktív kiállítást Kovács Gergely, a Magyarországi Mindszenty Alapítvány képviselője mutatta be.

„Az életszentséget elismerő határozat után szerettünk volna kiadni egy olyan életrajzot, amely kifejezetten a fiatalokat célozza meg. Így jött létre a #Mindszenty című kötet, amely műfajában és megvalósításában is eltér a szokásostól. Ez egy interaktív könyv, melyben az érdeklődők internetes hivatkozásokat találnak, emellett pedig a QR-kódok segítségével videókat és más tartalmakat is elérhetnek. A kötet tulajdonképpen olyan,

vany.hu oldalon elérhető vetélkedőhöz kapcsolódnak. „Az egészet úgy próbáltuk felépíteni, hogy a látogató a szabadság és a felfedezés örömeivel is gazdagodjon.”

Mindszenty József alakjához sokféle módon közelíthetünk; valaki azt mondta róla, hogy élete nyílegyenes, az elejétől a végéig. Ő volt a született hercegprímás, a született vértanú, akinek mindenben igaza volt, és mindig mindent jól csinált. De ilyen élet nincs,

hiszen az értékek mellett a korlátozottságokra is rámutat. Ezen a kapun, amely egyébként nem véletlenül áll egy kicsit oldalra fordítva, minden-

tos, hogy életének korai időszakából való, ezért is került *Az édesanya* című könyve mellé. A fehér és az okkersárga a hátul látható Szentlélek-üvegablakot idézi meg.

S ha már a színeknél tartunk, erről is érdemes beszélni. Az otthon kapu színe a kék és a zöld keverésével jött létre, és a szülőföldre utal. A templom kapu színe lila, ami az adventet és a bíborosi címet idézi fel. A sárga – ami a börtön kapunál látható – a kirekesztés színe. A lila végül az öröm kifejezéseként rózsaszínné szelídül, majd eljut a fehérig.

A kiállítás az életszentséget elismerő dokumentum szövegekből indult ki. Fontos, hogy ezt teljes egészében a Szentek Ügyeinek Kongregációja fogalmazta. Mindszenty József magatartását nem a politikai megnyilvánulások, hanem a lelkipásztori hivatás, a Krisztus-központúság és az eucharisztikus élet határozta meg. Az itt bemutatott szerény bíborosi ruha azt fejezi ki, hogy hercegprímásként is megmaradt egyszerű papnak. Ez a talár Krisztus egybeszótt köntöse is utal. A kelyhei közül a legegyszerűbbet állítottuk ki. Emellé került a Szentlélek-ábrázolású szentségkiszolgáltató tál és püspökszentelésének emléklapja is. A kapu oldalán ezt olvassuk: „Akarok jó Pásztor lenni, aki, ha kell, életét adja juhaimért.” Itt láthatjuk a Boldogasszony évének (1947. augusztus 15–1948. december 8.) egyik logóját is.

Továbbhaladva, a következő roll-upon kérdéseket találunk, melyek közül az egyik felidézi azt a legendát, mely szerint „a zsidóüldözés idején néma tüntetesként rendszeresen sétált karonfogva a plébániája szomszédságában lakó rabbival”. Nem tudjuk, hogy ennek mennyi a valóságalapja, az viszont biztos, hogy 1944 júniusában úgy nyilatkozott: ha valakinek a szabadságát, az életét elveszik, a katolikus tanítás szerint az nem nemzetvédelem, hanem gyilkosság. De vajon miért fogalmazott így? Mert a zsidóságról vallott nézeteivel megelőzte a korát, vagy azért, mert maga is zsidó származású volt? A válasz hétköznapien egyszerű: Mindszenty József

volt egy rabtársa is. Érdekes, hogy pont ez a cella nincs már meg, az itt látható ajtó egy kezelőhelyisége, a belemarcolt alakzatok viszont magukért beszélnek.

A kapu oldalán az a jelenet látható, amikor *Pietrelcina* Szent Pio – bilokáció révén – meglátogatta Mindszenty Józsefet a börtönben. A történet szerint ez azért is volt különleges esemény, mert Pio atya magával vitte a kenyeret és a bort. Találkozásuk valószínűleg a Conti utcában történt, hiszen Mindszenty itt kilenc hónapig nem misézhetett, és itt élte meg a legnagyobb lelki megpróbáltatásokat. A kiállításnak ehhez a részéhez tartozó kérdések között szerepel az is, hogy testsúlyának mekkora részét veszítette el a börtönben. A válasz megdöbbentő, hiszen mintegy a felét.

Az utolsó kapu *Az örök haza*, amely felett ezt olvassuk: „Az idő Isten kezében van, és az idő az igazság szövetségese.” Ehhez hozzátartozik még, hogy „Isten fiatal, és övé a jövő”. Ide került Mindszenty halotti maszkja, a számára oly fontos, „Devictus vincit” feliratú Krisztus-kép, valamint az a jelenet, amikor *Szent II. János Pál* pápa tiszteletét teszi a sírjánál. Mindszenty József halotti leple több jelentést is hordoz: utal a torinói lepelre és arra is, amely Krisztus keresztre feszítésének pillanatában szétszakadt. Ezen a mitrán, amit sokszor használt a bíboros, látható az ősi tobozmotívum, mely a Mindszenty Alapítvány logója is. Az örökzöld fényő tobozában ugyanis ott van elrejtve a

mintha Mindszenty bíboros blogját olvasná valaki. Mindszenty József esztergomi székhelyének 2020-ban volt a 75. évfordulója. Erre az alkalomra a kötethez is kapcsolódva egy vándorkiállítással készültünk, melynek első stációját a szülőföldön, a másodikikat Esztergomban, míg a harmadikat itt, a Párbeszéd Házában szerettük volna bemutatni. Sajnos a járvány felülírta elképzeléseinket, ezért csak az utóbbira került sor” – vázolja fel a kiállítás létrejöttének körülményeit Kovács Gergely.

Ez egy játékos kiállítás – kurátora Bertáné Varga Judit és Kovács Gergely volt, a művészi megvalósítás Bukta Norbert és Mihalkov György munkája –, ugyanakkor gondolkodásra is ösztönzi a látogatókat. Az értelmezéshez már az is fontos szempont, hogy mielőtt belépünk a kiállítóterembe, fel kell jönnünk egy lépcsőn. A tárlatnak három rétege van: az „előcsarnok”, a „hajó” és a „szentély”. Belépve többféle módon is elindulhatunk, a különböző részek mintegy felelgetnek egymásnak. Megnézhetjük a tárgyakat, a roll-upokon pedig az információk mellett kérdéseket is találunk, melyek a *mindszentyalapit*

ezzel nem lehet azonosulni, és melléállni sem lehet. Ez a kiállítás is azt szeretné bemutatni, hogy az élete pont olyan volt, mint a miénk, ugyanolyan vá-

kinek át kell lépnie. Mindszenty szülői házából szinte semmi sem maradt meg az eredeti állapotában, de a pajta igen, az itt látható deszakaajtó

lasztások, döntések, nehézségek jellemezték. Az itt látható kapuk erre utalnak. Az első felirata *Az otthon*. Mindszenty a bírósg elött elmondott beszédében úgy fogalmazott, hogy a származás, a hazai környezet olyan, mint a vas-pálya, ami visz és sok minden megmagyaráz, sziklaszilárd alap, de sok mindenben gátol is. Ez tulajdonképpen egy önkritikus megjegyzés,

tehát eredeti. „A hátoldalán látható Mindszenty József egyetlen gyerekkori fényképe, melyet úgy helyeztünk el, hogy melléállva akár szelfizhetünk is a kis Józsikával” – mutat az életnagyságú képre Kovács Gergely. Ide került az érettségi tablóképe is. Érdekes, hogy mint írja, hetvennyolcan indultak, és csak tizenketten érettségiztek le. Az itt látható feszület szinte biz-

lentheti azt is, hogy az emberi élet több irányba indulhat, látószólag véletlenszerűen. Ám mint azt tudjuk, Mindszenty József életének talán legfontosabb döntése végül odavezetett, amit egy másik kapu jelenít meg, ez pedig *A börtön*. Mindszentyt 1919-ben, 1944-ben és 1948-ban is letartóztatták. A kiállításon látható ajtó a Conti utcai börtönből való, ahol 1949-től 1954-ig tartották fogva. Azt írta róla: „az én fegyházam”. Ez a borzalmas és a szentté válás helye lett. Később úgy emlékezett vissza, hogy a börtöncella úgy vette körül, mint az Isten kegyelme. Mindszenty ennek a börtönnek több helyiségében is raboskodott. A 105-ösre jól emlékezett, mert itt egy ideig

mag, és amikor kinyílik, új fák sarjadnak belőle.

A kiállítás végére került az a kép, melyet a ravatal mellé helyeztek. Mellette az életszentséget elismerő dekrétum is megtekinthető. Az *örök haza* kapun átnézve pedig azt a fényt láthatjuk, ami felé törekszünk. Az idevezető út nem nyílegyenes pálya, ám lehetséges, hogy életünk végén – mint Mindszenty József esetében – mégis egyetlen irányba mutat.

A kiállítás a korlátozások feloldása után lesz megtekinthető. Addig is érdemes felkeresni a Mindszenty Alapítvány honlapját: mindszentyalapitvany.hu.

Baranyai Béla
Fotó: Merényi Zita

A történetek segítik a kicsik otthonra találását

Beszélgetés Bajzáth Mária mesepedagógussal

Bajzáth Mária mesepedagógussal még az adventi időszak elején beszélgettünk a mesék fontosságáról, nevelő, jellemformáló hatásáról és az általa összeállított adventi mesenaptárról.

Az adventi időszakban minden évben sokféle adventi naptárral találkozunk. Ezek rejthetnek csokit, kis üzeneteket, feladatokat. Miért tartotta fontosnak egy mesenaptár összeállítását?

– Magyarországon a három és tíz év közötti gyermekeket nevelő családok közül csak minden harmadikra jellemző, hogy a szülők napi rendszerességgel olvasnak mesét a gyerekeknek. Hetente egyszer mesélnek a családok egyharmadában, és ugyanilyen arányban fordulnak elő olyan családok is, ahol soha nem mesélnek a gyerekeknek. Ez nagyon szomorú statisztika. A mesélés minőségi időt, osztatlan figyelmet jelent, emellett pedig lehetőséget az összeállításra, az érintésre, arra, hogy a gyermek hallhassa a szülei hangját. A mesélés nélkülözhetetlen testi-lelki ringatás, szellemi táplálék a gyermek számára.

Milyen szempontok alapján válasszunk mesét a gyermekeinknek?

– A születés utáni mesehallgatás epikumcsírákkal, nyúlarknyi szövegekkel, apró mondókákkal kezdődik, ötéves kor táján jut el az egyszerű tündérmesékig, és a már jól olvasó tíz-tizenkét éves gyermek is örömet talál még a meséskönyvekben. Meseválasztáskor mindig a gyermeket helyezzük a középpontba, figyeljünk arra, hogy a mese megfeleljen az életkori sajátosságainak, nyelvi-érzelmi fejlettségének. Tudjuk, hogy a mesehősök útja döntések és érték-választások sorozatából áll. Választania kell a jó és a rossz, az igaz és a hamis, a szép és a rút között. A növekvő gyermek ugyanezekkel a választásokkal szembesül, és döntései meghatározzák egyéni és közösségi létét, befolyásolják fejlődését. A mese a benne szereplő tanítások révén alkalmas az érték közvetítésre. A gyermek sok-sok mese meghallgatása után felismerheti azokat a törvényszerűségeket, amelyek segítségével célba lehet érni a mesékben (és a valóságban), illetve azokat is, amelyek nehezítik vagy ellehetetlenítik a célba érést.

Melyik korosztálynak olvassunk mesét? Meddig lehet olvasmány a mese?

– A mese a fogantatás pillanatától a halálig kísérheti az embert. Minden életkori szakaszban lehet mesélni, minden korosztály figyelmesen hallgatja a mesét, mert minden életkorban szeretjük a jó történeteket, az élő, igaz emberi szót, a minőségi időt.

Minden történelmi korban fontosnak tartották a történetek mesélését a gyermekek nevelése során?

– A különböző kultúrák a felnövekvő nemzedékek nevelésében ősidőktől fogva felhasználták a mesé-

ket, a mítoszokat, a regéket. A mese segíti a gyermek otthonra találását a saját fizikai testében és az őt körülvevő világban, a beszéd és a gondolkodás elsajátításában, a világ eseményeinek értelmezésében.

Nemrég jelent meg, és sokakat megszólalásra késztetett a Meseország mindenkié című kötet. Olvasta?

– Igen, olvastam. A gyermekirodalom kritikusai szerint is változó

színvonalú antológiában tizenhét mese szerepel. Nagyon nagy többségben vannak benne az olyan meseátiratok, amelyek elsősorban nyolc-tizenéves gyerekeket szólítanak meg.

– Miért kell átírni a meséket, és mit gondolt ezekről az átiratokról?

– Úgy gondolom, hogy az új meséknek csak akkor van létjogosultságuk, ha a legnemesebbet és a legértékesebbet közvetítik, igényesen megmunkált köntösbe bújtatva. A jó mesék az érzelmeket szólítják meg, didaxis nélkül tanítanak. A jó mese mozgósítja az érzelmeket, segítségével felismerhetők az élet magasabb rendű értékei, fejleszti az önismeretet, az ember- és a világismeretet.

Tudnunk kell, hogy maguk a népmesék is átiratok: hosszú-hosszú idő alatt alakultak olyanná, ahogyan ma ismerjük őket. Ez a hosszú formálódási idő kirotálta a mesékből a pelyvát, és a legnemesebb, legértékesebb esszencia hagyományozódott nemzedékről nemzedékre. Úgy gondolom, ez most is így lesz.

Tudnunk kell azt is, hogy a kisebbségi hősök szerepeltetése a mesékben nem XXI. századi és nem is magyar találmány. A Dél-Amerikában élő mapucse indiánok például a tűzijű csibéről mesélnek, akit a többiek kiközösítenek és bántalmaznak, mert kettővel több ujjja van, mint ahogy az a közösségben megszokott. Ezek a mesék azonban nem gyermekeknek szólnak, ahogyan a magyar népmesék sem mind.

Mit meséljen akkor a szülő?

– A mesék témáját és típusát is a kisgyermek érdeklődésének megfelelően válasszuk ki. A mesében azonban nemcsak a szavak jelentése fontos, hanem a mesemondáskor megszülető nyelvi dallam, az érzelmi átélés, a különleges figyelem és idő is, amit a mesélő a hallgatójának ad. A mese minden résztvevő számára örömforrás és minőségi idő legyen, ez a legfontosabb.

Kuzmányi István
Fotó: Kolibri Kiadó

Emeljük föl szívünket

A felnőtt (isten)gyermek benniünk

Minden kezdet viselős azzal a vággyal, hogy az új lehetőségeket a legjobban éljük meg. A születés ünnepének folytatásaként beköszöntő új év talán még inkább ösztönöz bennünket erre. Most azonban, úgy tűnik, nehezebb a pálya, mint néhány évvel ezelőtt. Tartóssá vált a stressz, a bizonytalanság és sokszor a megold(hat)atlanság is. Az ünnep talán valamelyest tisztogatta a látóhatárt, de azért sűrű még a köd. A nappalok csak lassan hosszabbodnak, a világosság csak lassan növekszik. Járvány, maszkok kívül-belül, betegség, halál. Egymásra utaltság és távolságtartás, digitális mintha-személyesség és egyre gyötrőbb öleléshiány a ránk telepedő online világban. Eközben a tettvágyunk minduntalan korlátozott lehetőségekbe ütközik.

Jó lenne mindezen felülemelkedni, messzebbre látni, majd a dolgokat ebből a távlatból a helyükre tenni.

A hiányok és az ajándékok egy töről fakadnak – tartja egy régi bölcsesség. Ilyen, sok gyümölcsöt érlelő tőkének lehet a gyermekségünk, melyről azonban le kell nyesegetnünk mindent, ami gyermeteg, infantilis. Különös ellentmondással hívja fel erre figyelmünket a Szentírás is. Jézus egyértelműen figyelmeztet: „ha olyanok nem lesztek, mint a gyermek, nem mentek be a mennyek országába” (Mt 18,3). Ugyanakkor Szent Pál ezt írja: „amikor férfitá nőttem, elhagytam a gyermek szokásait” (1Kor 13,11).

Gyermekké válni, és a gyermeki állapotot meghaladni? Érdemes kicsit eltűnődni ezen a különös kettősségen, mert ez lehet a kulcsa jelenlegi dilemmáink feloldásának is.

Joseph Kentenich atya kiváló iránytűt adott a kezünkbe, amikor megfogalmazta, melyek azok a gyermeki vonások, amiket át kell mentenünk a felnőttkorunkra, és melyek azok a tulajdonságok, amiket el kell hagynunk, mert gyerekesek, az éretlen személyiség jellemzői.

Szemléljük tehát a legkisebbeket, akik a legkilátástalanabb körülmények között is képesek megcsillantani azt a bizonyos felhőtlen, feltétlen ösbizalmat, amit magzati létünkben élhettünk át: az élet jó, a szeretet valóságos, a gondviselés jelenvaló, és én minden helyzetben szerethető vagyok. A gyermekségnek a következő jellemzőire kétségtelenül nagy szükségünk lesz felnőttként is:

– Bizalom. A kisgyermek gondolkodás nélkül rábízta magát az édesanyjára, és semmi kétsége nincs afelől, hogy az édesapja elkapja, bármilyen magasra dobta is fel.

– Elégedettség. Megelégszik szükségleteinek legegyszerűbb kielégítésével, nem kíván változatos ízesítésű, eperaromás anyatejet, és a pelenkájának dizájnya sem érdekli, csak az, hogy száraz legyen.

– A kis dolgok öröme. Minden apróságnak tud örülni, csodát lát és vár a hétköznapi meglepetésekben.

– Számára a kapcsolat a legfőbb életető erő. Nincs nagyobb öröme, mint közel tudni magához azt, akit szeret. Mindent tőle vár, mindent neki tesz. Hozzá fordul, ha panasza van, és csak vele teljes az öröme is. Nem keres hétszázötven Facebook-ismerőst, nem akarja lecserelni a szüleit a jobban kinéző és engedékenyebb szomszéd nénire, és rajongása az apukának, nem a főigazgató úrnak szól.

– A sértést nem őrzi, és nagyon őszinte. Amikor sír, az igazi fájdalom, de néhány perccel később, akár még könnyes szemmel, képes szívből nevetni is.

– Nem akar másnak látszani, mint ami. Természetes számára a kudarc, az elesés, a százszor is újrakezdés, és emellett a segítségkérés.

– Nagynak látja a körülötte élőket. A szüleit pedig egyenesen isteninek.

– Teljes léte a másakra irányul. Állandóan a másik ember jelenlétének tudatában és boldogságában él.

Ezek a sajátosságok erősítik a személyiséget, segítik megőrizni frissességét, rugalmasságát. Ahogyan az egyszerűséget és az istengyermekséget is.

És mik a nyesegetni valók? Melyek azok a gyermekkorban még természetesen meglévő tulajdonságaink, amiktől biztosan meg kell szabadulnunk?

Egyszerűen fogalmazva: az önzés. Ez nem könnyű a mai, individualista világban, ahol nemcsak koronavírus-, hanem én meg én meg én-járvány is van. Tudomásul kell vennem, hogy nem minden rólam szól. Nem ártana hűtőmágnest készíteni ezzel a felirattal.

Minden gyerek ösztönösen féltékeny. Az érett személyiség azonban túllép ezen. Sok felnőtt mégis visszacsépepsi az életébe ezt a keserédes ízt: csak nekem mondja el, csak nekem fogadjon szót, véletlenül se hagyjanak ki a protokollból...

Infantilis dolog az is, ha az aktuális hangulatunktól függ a figyelmességünk, a munkavégzésünk, a türelmünk. „Nem tehetek róla, kész ideg/depi/rotyi voltam” – mondjuk olykor magyarázatként.

Gyermeteg tulajdonság emellett a nyakasság is, az, ha minden csak úgy a jó, ahogy szoktuk vagy ahogy én mondtam. A gyermeteg felnőtt nem képes új szempontot befogadni. A háromévesek szintje a hiszti, az önuralom hiánya, a dac, a „ha te így, én is így”, a „csak azért sem”.

A kisgyermek tűrőképessége olykor nagyon alacsony, ezért előfordul, hogy nyafog, és a bánataért mindenki mást okol. Gyermetegnek mondható viszont az a nagykorú, akinek semmi sem jó, aki szerint senki nem komplett, aki mindent kritizál, leszól, irgalmatlanul kommentel és szünet nélkül panaszkodik: Itt nem lehet élni! Miért zárták be? Miért nyitották ki? Miért így? Miért nem úgy? Miért nem reggel? Felháborító, hogy éppen reggel!

Gyerekes viselkedés a tetteinket a nyájszellemmel magyarázni, folyton azt lesni, hogy mit szólnak mások, mit mond majd a főnök. Vagy arra hivatkozni, hogy mindenki így csinálja, a Peti sem külön, a Julcsi sem...

Végül pedig a vak engedelmességet föl kell váltania az érett, felnőtt „tudom, kinek hiszek” magatartásnak,

Gyermei

Bizalom, ráhagyatkozás

Megelégedettség

Kapcsolat: tőled várom, neked teszem,

hozzád menekülök, a tiéd vagyok

A sértést nem őrzi

A rangot nem keresi

Apró örömök

Nem akar másnak látszani

Őszinte

Nagynak lát

Mindig velem vagy

*

Gyermeteg

Önzés

Féltékenység

Hangulattüggősség, nyafogás

Az állóképesség hiánya

Nyakasság, dac, hiszti

Vak engedelmesség

Nyájszellem

Magam körül forgok

a személyes döntésképeségnek. A diktatúrák – legyenek bár a családban, a hitközösségben, a társadalomban vagy a munkahelyen – gyakran élnek azzal az eszközzel, hogy a túl szűkre szabott önállósággal szép csendben infantilizálják az embereket. Mindent előírnak, szabályoznak, te csak fogadj szót, mint a jó gyerek, különben baj lesz. A szófogadás ugyan kényelmes és rövid távon kifizetődő is, de közben menthetetlenül felőrldik az istengyermekek felelős szabadsága, az az érett, felnőtt ember, aki akkor is tud Jézust kiáltani, amikor a tömeg Barabást skandal.

Felemelkedni – felülemelkedni. Megtartva elengedni. Kis Szent Teréz szavaival szólva: „Az istengyermekek cseccsémó és agg egyszerre.” Mintha egy léghajóval indulnánk most útra. Ha túl sok a gyermeteg, lehúzó szokásunk, aligha jutunk messzire, a legkisebb dombnak is nekiütközünk, és újra a sáros, fagyos talajon találjuk magunkat. Meg kell szabadulnunk infantilis tulajdonságainktól, akár radikális döntéseket hozva ki kell dobálnunk ezeket a ballasztokat. A léghajónkat felemelő felhajtóerőt: a gyermeki egyszerűséget, a bizalmat, az igaz, mély kapcsolatokat pedig szünet nélkül táplálnunk kell. Csak a felnőtt ember gyermeki gondolkodása fedezheti fel, hogy a világ mindig több, mint amit képesek vagyunk felfogni belőle. Emeljük föl szívünket!

Uzsalyné Pécsi Rita
Fotó: Merényi Zita

A családpasztoráció szolgálatában

Beszélgetés az Apor Vilmos-díjas Radnai Jenővel

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia december elején Apor Vilmos-díjat adományozott Radnai Jenőnek, amivel elismerte a Magyar Katolikus Családegysület munkatársaként a családpasztoráció területén végzett, több évtizeden átívelő munkásságát. Radnai Jenő 2003-tól a családegysület alelnökéként szervezte a hazai családpasztorációt, és meghatározó szerepet játszott a szervezet strukturális felépítésének kialakításában, nemzetközi kapcsolatainak kiépítésében. Életéről, szolgálatáról beszélgettünk a kitüntetettel.

Mire gondolt, amikor megtudta, hogy Apor Vilmos-díjjal ismerik el a munkáját?

– Megdöbbsenem, mert váratlanul ért. Eszembe sem jutott, hogy ilyen elismerésben lehet részem. Aztán elgondolkodtam: amikor az ember valamilyen megbízatást, feladatot kap, az lehetőség az Isten-től kapott talentumainak kamatoztatására. Jól értem, hogy ezzel a díjjal a Gazda üzen nekem: „Jól van, derék és hű szolgám”?

Hogyan került az Egyházban a családpasztoráció területére?

– Távolról kezdem, és ennek megvan a jó oka. Igazán boldog, jó, katolikus családból származom. Édesapám gépészmérnök volt, emellett zongoraművészi diplomát szerzett. Nem használta ezt a képesítését, de otthon sokszor és szépen zongorázott. Édesanyám matematika-fizika szakos tanárnő volt. A nagyszüeim, a felmenőim is mind értelmiségiek: jogászok, tanárok, tisztviselők, orvosok.

Úgy alakult, hogy a szüleim nem egészen fiatalon találkoztak egymással, így a nálam három évvel idősebb nővéremmel együtt mi voltunk a legkisebbek az egész családban. Bár a 30-as évek közepén születünk, mégis mindig a tizenöt-húsz évvel idősebb unokatestvéreink közé való-

döntéseimben is mindig megtapasztaltam, és nagy hálával és szeretettel gondolok erre.

A nevelésünkről még annyit mondanék, hogy bizonyos értelemben maximalista volt. Most is előttem van a kép: első elemista vagyok, ülök a kisasztalnál, és egy irkalapra sok-sok o betűt kell írnom. Édesanyám ott ül mellettem, figyel a munkámat, és néha odaszól: „Vigyázz, ez nem jó, nem szép.” Amikor tele lesz a lap, elveszi előlem, megnézi, majd azt mondja: „ez nem olyan, ami méltó lenne hozzád, kezd elölről”, és azzal széttepi a lapot.

Sok évvel később, amikor már műszaki egyetemista voltam, és egy géprajzt kellett készítenem, a leadás előtti napon késő éjszaka a szomszéd szobában ébren alvó édesanyám meghallotta, hogy éppen eltépek a rajzlapot, amin addig dolgoztam. Átszól a szomszéd szobából: Mit csinálsz te ilyenkor? Le kellene már feködnöd! Voltam olyan szemtelen, hogy azt válaszoltam neki: Édesanyám, ezt korábban kellett volna mondania, most már késő, én már ilyen lettem.

Ugyanakkor azt is el kell mondanom, hogy a családomban minden körülmények között nagyon jól éreztem magam. Vidám, élénk gyerek voltam, és mindig adódott is lehetőségem a tevékenykedésre. Boldog gyermekkorom volt. Még Budapest ostroma idején, a pincében töltött hat hét alatt is, amikor odakint hullottak a bombák és ropogtak a fegyverek, akkor is biztonságban éreztem magam. Meg voltam győződve arról, hogy komoly baj nem lehet, ha mellettem van a családom. Később, amikor a családpasztorációval kezdtem foglalkozni, sokszor eszembe jutott, milyen boldog az a gyerek, aki ilyen családban élhet. Azt kell elősegítenünk, hogy ilyen légkör vehesse körül a gyerekeket.

A tanulmányai végeztével milyen pályát választott?

– A pályám alakulása összefügg azzal, hogy az Érseki Katolikus Gimnáziumban kezdtem a középiskolás éveimet. Egy év után az intézményt államosították. Ezután a latint nem tanulhattuk tovább, előbb franciára, aztán angolra tértünk át, majd oroszra kellett váltani. Otthon korábban még németül is tanultam. Mindebből az következett, hogy néhány nyelvvel elkezdtem komolyabban is foglalkozni, és a szüleim azt mondták: egyiket se hagyjam abba. Német, latin, orosz, angol, francia – ezekkel a nyelvekkel kerültem viszonylag jó kapcsolatba.

A nyelvtudása határozta meg az irányt a továbbiakban?

– Amint elkezdtem dolgozni, kiderült, hogy a nyelvismeret mindenhol előnyt jelent. Mérnökként a Magyar Rádióba kerültem, és hamar rájöttek, hogy a nemzetközi kapcsolatok terén bevethető vagyok a tárgyalásoknál. A Nemzetközi Rádió- és Televíziószervezetben (OIRT), amelybe a szocialista orszá-

gok rádióinak és televízióinak mind be kellett lépniük, az orosz és a német volt a hivatalos nyelv. A műszaki ügyek terén rövid időn belül a Magyar Rádió hivatalos képviselője lettem. Később főmérnökként a szervezet prágai központjába kerültem, ahol szintén az orosz és a német volt a hivatalos nyelv. Feladataim közé tartozott a nyugat-európai szervezettel való kapcsolattartás, aminek az angol és a francia volt a hivatalos nyelve. Hat évig Prágában éltünk a családommal, a lányaink ott jártak iskolába és egyetemre, a feleségem meg tartotta bennünk a lelket, segített leküzdenünk a nehézségeket.

Egyik fő feladatom az volt, hogy a rádiós szervezetben segítsem azoknak a nagy nemzetközi közvetítéseknek az előkészítését és lebonyolítását, amelyekbe a szocialista és a nyugat-európai országok egyaránt bekapcsolódtak: olimpiák, világ-bajnokságok, nagyobb sportesemények. Gyönyörű, rendkívül érdekes munka volt. Sok emberrel kerültem kapcsolatba, nemritkán a miénktől nagyon különböző kultúrából származókkal, és mindenkivel szót kellett értenem.

Meddig tartott ez az időszak?

– 1990-ben lejárt a megbízatásom, és hazajöttem a Magyar Rádióba. Ekkor már jávában zajlott az 1991-es pápalátogatás előkészítése. II. János Pál pápa sokat volt úton. A pápai látogatások vezető szervezője, Tucci bíboros többször is tárgyalt Magyarországon, és az egyeztetésekre meghívták a média képviselőit is. Az egyik ilyen találkozon részt vett a Magyar Rádió műszaki igazgatója is. Tucci bíboros szóba hozta, hogy nincs, aki összefogná a pápalátogatás

rádiós és televíziós közvetítéseit. Az igazgató erre rögtön előállt azzal, hogy van egy emberük, aki hat esztendőn át foglalkozott nagy világesemények közvetéseinek szervezésével, műszaki hátterének biztosításával. Engem ajánlott. Pálos Miklós kormány megbízottól hamarosan kaptam egy hivatalos megbízólevelet, amelyben felkért arra, hogy vegyem a kezembe ezeket az ügyeket. Hallatlanul ér-

dekes és különleges munka volt: kapcsolatba kellett lépnem az itthoni papi gárdával, az egyházi vezetőkkel, ugyanakkor a hazai és a külföldi rádiós-televíziós szakemberekkel, köztük a vatikániakkal is. Úgy gondolom, az akkori öt helyszínen szépen sikerült megoldani a rádiós-televíziós közvetítéseket.

Ezután mi volt a következő lépés?

– Miután minden lezajlott, megkeresett Blanckenstein Miklós, az Esztergomi Főegyházmege akkori pasztorális helynöke (ő volt a pápalátogatás idején a Népstadion-beli események fő felelőse), mond-

„

A legfontosabb A Család Pápai Tanácsával való kapcsolatfelvétel volt, Bíró László püspök úr vezetésével. Trujillo bíboros volt az elnök, jó viszonyunk alakult ki vele. Kétszer is meghívtuk Budapestre, bennünket pedig ő hívott meg a vatikáni megbeszélésekre

ván, szüksége lenne rám. Azt szeretné, ha az egyházmege családreferenseként az egyházmege családpasztorációját szervezném. Meg voltam döbbenve, de a dolog nagyon vonzott, mert a feleségemmel együtt tagjai voltunk egy házaspáros mozgalomnak (Equipés Notre-Dame), így már korábban kapcsolatba kerültünk a családpasztorációval. Amikor Blanckenstein Miklós felkért a feladatra, volt némi sejtésem, hogy mi-

ről is lesz szó. Vállaltam a szolgálatot, és lassan belenőttem a feladatba. Később, az esztergomi évek után fölkerésre átvettem a Magyar Katolikus Családegysület alelnöki pozícióját.

Azóta sok év telt el, kiépültek a nemzetközi kapcsolatok. Melyek a legfontosabbak ezek közül?

– A legfontosabb A Család Pápai Tanácsával való kapcs-

– Nagy-nagy hálával és szeretettel beszélek erről, mert nem csupán munkakapcsolatról van szó. Ismét távolabbról kezdem: tizenhárom éves voltam, amikor édesapám meghalt. Édesanyám nagyon bölcsen azt mondta, ennek a kamasz gyereknek apa nélkül nagyon nehéz lesz, kellene neki egy jó lelkiatya. Ekkor, mint már annyiszor az életem során, közbejött a nagybetűs Véletlen. Lelkigyakorlaton találkoztam egy kármelita atyával, akinek nagyon megragadott az előadása. Édesanyám buzdított, hogy keressem föl. Így ő lett a lelkiatyám egészen a haláláig, ami pedig már a házasságkötésünk után történt.

Később találkoztam Bíró püspök úrral, és valahogy egyre közelebb kerültünk egymáshoz, nemcsak a munka területén, hanem a lelki ügyeimmel kapcsolatban is. Nem csak a kamasznak van szüksége lelki vezetőre. Azóta is ő a lelkiatyám.

Említette, hogy maximalista ember. Milyennek látja a magyar Egyházban a családpasztoráció helyzetét? Van-e javítanivaló?

– Nagyon is sok a teendő. Marton Zsolt püspök az imént említett körlevelében arról ír, hogy a *Familiaris consortio* kezdetű apostoli buzdítás által meghatározott szellemi-lelki keretek között szeretne működni. Ezzel nagyon a szívem közepébe talált. Döntően fontosnak tartom a Szent II. János Pál pápa által rögzített alapokat, mindazt, amit a Szentatya kifejtett ebben a dokumentumban a családegyszház témájában.

A munkám során sok családdal kerültem kapcsolatba, sok család életébe láttam bele. Tapasztalataimból azt a következtetést tudom levonni, hogy ahol a családegyszház modelljéhez nem sikerült közelíteni, ott nehezen mennek a dolgok.

A pápa részletesen és világosan kifejti, hogy a katolikus családban is ugyanazokat a feladatokat kell ellátni, amelyeket a hivatalos Egyház végez. Ezek: a kérügmá, a liturgia, a diakónia és a kommunió. Ha ezeket sikerül szépen megoldani, akkor olyan család jön létre, amely valóban gyümölcsöket hoz.

Nagyon mélyen érintett, szinte meglepetésként ért *Fel-földi László* atya egyik gondolata, amely még tavaly január elején hangzott el egy találkozón. (Akkor még nem is sejtettük, hogy püspök lesz, és éppen Pécsen, ott, ahol Bíró László vetette el a családpasztoráció magvait.) Azt mondta: a család életében a központ az asztal, amely köré esténként összegyűlnek a családtagok. Ez az a közös pont, ahonnan minden más kiindul.

Ha meggondoljuk, hogy a családi asztal lényege szerint valamiképpen az utolsó vacsora asztalának folytatása, akkor megértjük, hogy a családegyszház megvalósítását is a családi asztalnál kell kezdeni.

Körössy László
Fotó: Merényi Zita

„

A munkám során sok családdal kerültem kapcsolatba, sok család életébe láttam bele. Tapasztalataimból azt a következtetést tudom levonni, hogy ahol a családegyszház modelljéhez nem sikerült közelíteni, ott nehezen mennek a dolgok

nak éreztük magunkat. Ezért gyakran tapasztalom, hogy a gondolkodásunk, a dolgokhoz való hozzáállásunk konzervatívabb másokénál, egy régebbi korszak nyomait viseli magán.

Mindenesetre nevelésünkben fontos szerepet játszott az őszinte katolikus hit. Külön kiemelném azt, ami az egész életemben nagyon meghatározó, hogy édesanyám buzgó Mária-tisztelő volt, és ragaszkodott ahhoz, hogy fiú létemre Mária legyen az egyik keresztnevem. A Szűzanya patronálását egész életem során érzem. A választásaimban, a

Hosszú ideje tart már a munkakapcsolata Bíró püspökkel...

Szomjúsággal az új évben is

Jöjjetek hozzám mind, akik fáradtak vagytok, és terhet hordoztok, és én fel-üldítelek titeket (Mt 11,28).

Tavaly júniusban, tekintettel a járványügyi helyzetre, a hittanos napközis tábor idejére túrákat szerveztünk, hogy a szabadban tölthessük az időt a gyerekekkel. Mivel közel negyedszázada, gimnazistakoromban túráztam utoljára, ezért bizony nagy kihívást jelentettek számomra ezek a hegy-csúcsokra vezető utak, megértetem, mit jelent kilépni a komfortzónámból. Fölfelé menet többször meg kellett állnom, mert úgy éreztem, itt a vég. Azt hiszem, azóta se esett annyira jól a kulacsból kortyolt hűsítő víz, mint akkor. Igazán megtapasztaltam a víz értékét, azt, hogy felüdít.

Jöjjetek hozzám mind, akik fáradtak vagytok, és terhet hordoztok, és én fel-üldítelek titeket.

Diakónusként, úgy érzem, aktívan élem keresztény életemet. Szentmisék, zsolozsma, felebaráti cselekedetek... Többekkel beszélgetve mégis sokszor az a benyomásom támad, hogy a jézusi ígéretet, a lelki értelemben vett felüdítést kevésbé tapasztaljuk meg.

A probléma ott lehet, hogy az életünkre és az istenkapcsolatunkra legtöbbször egyfajta teljesítménytúráként tekintünk. Amolyan menedzserszemléletben építjük magunkat, és azt gondoljuk, hogy ennek érdekéért Isten majd figyel ránk. Ha mi megtettük a magunkét, akkor automatikusan jár nekünk tőle minden jó. Így vég-eredményben oda juthatunk, hogy az én fontosabb lesz, mint a te, a Teremtőnk. Pedig ha feltesszük a kérdést, tettünk-e bármit is azért, hogy legyünk, mennyiben az érde- meink eredménye, hogy vagyunk,

egyértelmű a válasz: egyedül a Jó- isten akarta, hogy legyünk. Amikor megteremtett bennünket, ingyenes, érdek nélküli ajándékként adta nekünk az életünket. Ez az ingyenes- ség, érdeknélküliség tükröződik vissza az Atya és a Fiú kapcsolatá- ban és abban a képben is, amit Jé- zus kinyilatkoztat a Szentírásban a mennyei Atyáról. János evangélista pedig hozzáteszi mindehhez, hogy Isten előbb szeretett bennünket (1Jn 4,10). Keresztény életünk, tet- teink így már nem csak egy paran- csolatra, hanem a szeretetnek arra az ajándékára adott válaszok, amellyel Isten közeledik felénk (Deus caritas est. 1.)

Jöjjetek hozzám mind, akik fáradtak vagytok, és terhet hordoztok, és én fel-üldítelek titeket.

Ha úgy tekintünk Istennek a cse- lekedeteinket mindig megelőző ke- gyelmére, hogy az továbbra is in-

gyenes ajándék, és minden földies, önző szándéktól mentes, akkor az imaéletünk és a cselekedeteink is mentesek lesznek az érdektől, attól, hogy a másik embert tárgyasítsuk, eszközként tekintsünk rá. Így nem a leselejtezés kultúráját fogjuk építeni. Értékes lesz számunkra „a még nem termelő” meg nem született magzat és ugyanúgy „a már nem termelő” idős ember; de a felnőttről, a „terme- lőre” sem az egyéni előrejutásunk eszközeként fogunk tekinteni.

Ha a teremtettségünkönél fogva megtapasztalható ingyenes, ajándé- kozó atyai szeretetet megéljük, és ennek értelmében rendezzük be az életünket, akkor megtapasztalhat- juk a Jézus-követés felüdítő voltát. Amikor már nem az a lényeges, hogy Istennel sikerül megtennem valamit, hanem az, hogy Istennek még velem is sikerül megtennie bár- mit. Az új év kapujában így világos-

sá válik számunkra, pontosan mit is ért alatta *Szent Ágoston*: Isten arra szomjazik, hogy mi szomjazzunk rá. Azt kívánom mindannyiunknak, hogy 2021-ben megtapasztalhassuk Istennek ezt a szomjúságát, és így járva az érdemszerző cselekedetek útját, szomjúságunkkal mindig hoz- zá fordulva megtapasztalhassuk, hogy ő felüdít minket.

Köszönjük, hogy az óévben megtisztelték bennünket figyel- műkkel, bizalmukkal. Külön kö- szönjük, hogy kiadványaink – az *Új Ember*, az *Adoremus* és a könyve- ink – megvásárlásával segítették ér- tékteremtő munkánkat, szolgálá- tunkat, amelyet a járványügyi hely- zet gazdasági értelemben soha nem tapasztalt kihívások elé állított. KÖSZÖNJÜK! Legyenek velünk 2021-ben is.

Kuzmányi István

MISEKÖZVETÍTÉSEK ÉLŐBEN

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia 2020. no- vember 9-ei közleményének 2. pontjában olvassuk:

„A jelenlegi, kivételes helyzetben is érvényesek a *Katekizmusban* (KEK 2183.) és *Az egyházi törvény- könyvben* (CIC 1248. k. 2. §) található előírások, ame- lyek szerint ha valaki számára súlyos okból lehetetlen- né válik az eucharisztikus ünneplésben való részvétel, igen ajánlatos, hogy helyette töltsön kellő időt imá- dással – a Szentírás olvasásával, zsolozsma végzé- sével vagy más imával, elmélkedéssel – egyénileg vagy a családban. Bár a szentmisén való részvétel nem helyettesíthető, több helyen van online vagy televí- zióss miseközvetítés, hogy megerősítést, vigasztalást és bátorítást nyerjenek azok, akik most nem tudnak részt venni vasárnapi és ünnepnap- i szentmisén. A közvetítések rendjéről felületeinken folyamatosan tá- jékoztatást adunk.”

Az alábbiakban a teljesség igénye nélkül közöljük, hogy mely magyar és idegen nyelvű szentmise-köz- vetítésekbe lehet bekapcsolódni.

TELEVÍZIÓK

Duna Tv

Minden vasárnap 11 órától élő szentmise-közveti- tés a budapesti Szent István-bazilika Mária-kápolnájá- ból.

Apostol Tv

Hétfőtől szombati 8 órától (élő) és 17 órától (is- métlés), vasárnap 10 órától (élő) és 17 órától (ismé- tlés). Nézhető a www.apostol.tv.hu oldalon.

EWTN/Bonum Tv

Mindennap magyar nyelven: 8.30-kor (élő), 12 óra- kor (ismétlés), 17 óra- kor (élő), 20 óra- kor (ismétlés). Mindennap angol nyelven: 14 óra- kor *EWTN Daily Mass* (élő) az EWTN központjából, Alabamából (USA). Megtálálható a nagyobb kábelszolgáltatók csatoma- ki- osztásában és nézhető a www.katolikus.tv oldalon.

Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye

Debrecenben, a Szent Anna-székesegyházban *Pa- lányi Ferenc* debrecen-nyíregyházi megyéspüspök no- vember 15-étől visszavonásig minden vasárnap 11.30-

tól mutat be szentmisét a debreceni Szent Anna-szé- kesegyházban, amit a Debrecen Televízió közvetít.

RÁDIÓK

Magyar Katolikus Rádió

Minden hétköznap reggel 7 órától, vasárnap dél- előtt 10 órától. Hallgatható a www.katolikusradio.hu honlapon.

Szent István Rádió, Eger

Élő közvetítés hétfőtől szombati reggel 7 órától, vasárnap délelőtt 10 órától az egri bazilikából. 18 óra- kor rózsafüzért imádkoznak a Szent István Rádió egri stúdiójában. Hallgatható a www.szentistvanradio.hu honlapon.

Mária Rádió

Hétköznap 9 órától, szombaton 18 órától, vasárnap délelőtt változó időpontban. Hallgatható a www.maria.radio.hu oldalon.

Felvidéki Mária Rádió

Hétfőtől péntekig 9, 15 és 18 órától, szombaton és vasárnap 15 és 18 órától. Hallgatható a www.maria.radio.sk oldalon.

Erdélyi Mária Rádió

Hétfőtől szombati 8 és 18 óra- kor (magyar idő szer- rint 7 és 17 óra- kor). Vasárnap délelőtt és délután. Hallgatható a www.mariaradio.ro honlapon.

Hol és mikor követhető élő szentmise-közvetítés?

További összegyűjtött lehetőségek a *Magyar Kurír* oldalán: www.magyardurir.hu

IMAÓRA

Elváltakért és egyedülállókért mutatnak be szent- misét minden hónap első keddjén 18 óra- kor a buda- pest-belvárosi Szent Mihály-templomban (Budapest V. kerület, Váci u. 47/b).

A Boldogasszony Imaszövegség tagjai a kért ima- szándékok mellett rendszeresen másért is fohászko- nak égi Édesanyánkhoz a hét minden napján: hétfőn- ként az egyedülállókért és a magányosokéért, kedden- ként a katolikus oktatási intézményekéért és a fiatalo- kért, szerdánként az állami és az egyházi vezetőkért, péntekenként az idősekért, a betegekért és a szenve-

dőkért. Továbbra is szeretettel várják a híveket a tagok sorába! Csatlakozni az egész év folyamán bármikor lehetséges. Bővebb információ: <https://pecsigyhas.megye.hu/cimke/imaszovetseg>

A Szent Imre-kápolna Szeretettláng-imacsoport- ja minden programját megtartja. Az eredeti időpontok- ban, továbbra is otthonainkban imádkozunk. A részt- vevők áldást kapnak a megadott időpontban az Oltá- riszentséggel. Honlapunkon keresztül elérhető va- gyunk (www.szeretettlang.info.hu). Program: január 7-én, csütörtökön 18 óra- kor szentségimádás, Sze- retettláng-imaóra; január 8-án, pénteken 17.30-tól adven- ti utat járunk; január 21-én, csütörtökön 18 óra- kor szentségimádás édes hazánkért. Január 24-étől febr- uár 1-jéig kilencedet végzünk 16 órától, így készítve fel lelkünket a február 2-ai Szeretettláng-ünnepre.

ÉLETJÁRADÉK

ÉLETJÁRADÉKOT fizetnek idős személynek. T.: 06/20-629-0916, estefelé.

TÁRSKERESŐ

62/172, keresztény értékrend szellemében élő, az élet szépségeire nyitott, gyakorló római katolikus, buda- pesti értelmiségi hölgy keresi hozzá illő társát, szent- ségi házasság céljából. Válaszokat „Reményteljes vá- rakozás” jelígre a Kiadóba kérek.

URNA

ÁTADÓ a Budapest-Kelenföldi Szent Gellért Plébánia urnametóijében elvülés nélküli nyughely, egy urna részére. Érdeklődni munkaidőben a 06/30-446-2741 telefonszámon lehet.

SZOLGÁLTATÁS

FOGOSOROK, hidak készítése, javítása, szükség se- tén háznl is. T.: 06/1-213-5726

SZOBRÁSZATI ÉS KÖMUNKÁKAT, valamint síremlékek készítését és felújítását vállalom! T.: 06/20-361-8318 *Albert Farkas*

„Kulcs a neveléshez”

ORGANIKUS PEDAGÓGIA

SZAKIRÁNYÚ TOVÁBBKÉPZÉS

Csak itt tanulható!

Keresztény értékrend — érzelmi intelligenciára alapozó szakmai megújulás — hatékony oktatás-nevelés!

Képzési idő és forma: 2 félév, levelező, csak szombati napokon; 120 akkreditált kredit

A jelentkezés feltétele: pedagógus, társadalom-, bölcsészet-, orvos- és egészségtudomány vagy hitéleti képzési területek valamelyikén legalább alapképzésben szerzett diploma, *de ennek híján* kedvezmé- nyes feltételekkel *vendéghallgatóként* is lehet csatlakozni.

Jelentkezési határidő: 2021. január 13.

A jelentkezésről és a képzésről bővebben:

- <http://avkf.hu/index.php/kepzesek/szakiranyu-tovabbkepzes/organikus-pedagogia-szakiranyu-tovabbkepzesi-szak/>
- www.pecsirita.hu/organikus-pedagogia
- Uzsalyne Pécsi Rita PhD, szakvezető: pecsi.rita@avkf.hu

Teremtsünk oázisokat!

Alakítsuk át a magyar pedagógiai közgondolkodást a családjainkban és az intézményeinkben!

KATOLIKUS FŐISKOLA

Ünnepi üzenetküldő

Köszöntse szeretteit az *Új Ember* hasábjain!

Üzenjen névnap, születésnap, házassági évforduló alkalmából, vagy kíváncson boldog új évet!

Küldje el rövid üzenetét, a címzett nevét és a települést, ahol él, az aprohirdetes@ujember.hu címre.

Levelében, kérjük, adja meg a pontos nevet és címet, melyre kiállíthatjuk számlánkat.

Egy üzenet díja 3000 Ft, amit átutalással vagy csekken tud befizetni, a befizetés beérkezése után sorait legközelebbi lapszámunkban megjelentetjük.

Ünnepeljen velünk – várjuk jelentkezését!

Egyházi zenei rovatunkat *Mértékadó* című kulturális mellékletünkben olvashatják.

Tisztelt Olvasóink!

Az egyházi közleményeket és híreket szerkesztve közöljük. Megértésüket köszönjük.

A szerkesztőség

Kiadja a Magyar Kurír

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál, a postán és a Digitalstandon

Nyomás: Virtuoz Kiadó és Nyomdaipari Kft. • **Ügyvezető:** Tolonics Gergely

ISSN 0133-1205

KÉZIRATOKAT NEM ÖRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA.

LAPZÁRTA: 2020. DECEMBER 28.

Főszerkesztő és felelős kiadó: Kuzmányi István

Vezető szerkesztő: Baranyai Béla • **Lapszerkesztő:** Körössy László
Szerkesztőség: Agónás Szonja, Benke Zsuzsa, Bodnár Dániel, Bókay László, Borsodi Henrietta, Fábán Attila, Gátas Judit, Lambert Attila, Merényi Zita, Mészáros Ákos, Pallós Tamás, Szalontai Anikó, Székács István, Thullner Zsuzsanna, Trautwein Éva, Vámosy Erzsébet, Verestői Nárcisz

Olvasószerkesztő: Koditek Bernadett

Korrektor: Mester Zsolt • **Tördelés:** Mészáros Ákos

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 1068 Budapest, Városligeti fasor 42.

Postacím: 1406 Budapest, Pf.: 100 • Tel.: +36/1-317-3933

www.ujember.hu • e-mail: ujember@ujember.hu

Könyvesbolt: 06/1-266-0845; konyvesbolt@ujember.hu

Médiaajánlat kérhető: 06/1-317-3933; hirdetes@ujember.hu

Közlemények, gyászjelentések, apróhirdetések feladása:

+36/1-317-3933; aprohirdetes@ujember.hu; <http://ujember.hu/aprohirdetes-feladasa/>

Előfizetés, terjesztés: +36/1-235-0484; +36/1-633-3790; +36/1-633-3132; terjesztes@ujember.hu

Előfizetés megrendeléséhez kérjük, vegye fel a kapcsolatot kollégáinkkal a fenti elérhetőségek valamelyikén.

Egyéni egy példányos előfizetés belföldről negyedévre: 4050 Ft, fél évre: 8100 Ft, egy évre: 16 200 Ft.

Magyar Kurír 10700732-68366180-51100005 (CIB Bank).

Isteni Megváltóról Nevezett Nővérek Kongregációja-Magyar Tartományának Nagyboldogasszony Háza

festőien szép környezetben, kiváló közlekedési adottságokkal, színvonalas ápolás-gondozás biztosításával, nyugodt, családi légkörben várja hölgy lakók jelentkezését ápolási és demens részlegére. 2081 Piliscsaba, Kálmán király útja 15. Tel.: +36 30 816 0205 E-mail: nbahaz@invitel.hu

A szeretet az első, a többi meg lehet tanulni

Egy katalán iskolaigazgató Esztergomban

Igazgató bácsi! – kiabálják mindenfelől a gyerekek, amikor Éspasa-Sancho Ramon megjelenik az udvaron. Köré sereglenek, egymás szavába vágva kérdezzetik, és mesélnek neki. Ő pedig a nevükön szólítja őket, válaszol a kérdéseikre, meghallgatja, megdicséri őket. Erkeztünk erre a jelenetnek vagyunk a tanúi az esztergomi Mindszenty iskolában.

Katalán származású marista szerzetesként került Magyarországra húsz évvel ezelőtt. Hogyan kezdődött a története?

– A Mária Iskolatestvérek rend tagjaként főiskolát végeztem Madridban, majd matematika, biológia és kémia szakos tanárként, valamint hitoktatóként több mint tíz éven át tanítottam Katalóniában, a rend iskoláiban. 1998-ban érkeztem Magyarországra, hogy egy nyári táborban dolgozzak, aztán itt maradtam. Az iskolatestvérek a rendszerváltás után segítettek Győrben az Apor iskola elindításában. Ott kezdtem magyarul tanulni. Egy évvel később Esztergomba kerültem, ahol egy új projektet készítettünk elő a hátrányos helyzetű gyerekeknek, fiataloknak és családjaiknak. Itt találkoztunk a Mindszenty iskola tantestületével, amelynek tagjai közül több fiatal tanár önkéntes munkát vállalt nálunk a roma gyerekek felzárkóztatásában. Bár a mai napig szoros kapcsolatot ápolok a renddel, már nem vagyok aktív tagja. Esztergomban megnősültem, és a családommal a Szent Anna Plébánia területén lakom. 2005-től tanítok a Mindszenty iskolában, 2010-től igazgatóként dolgozom itt.

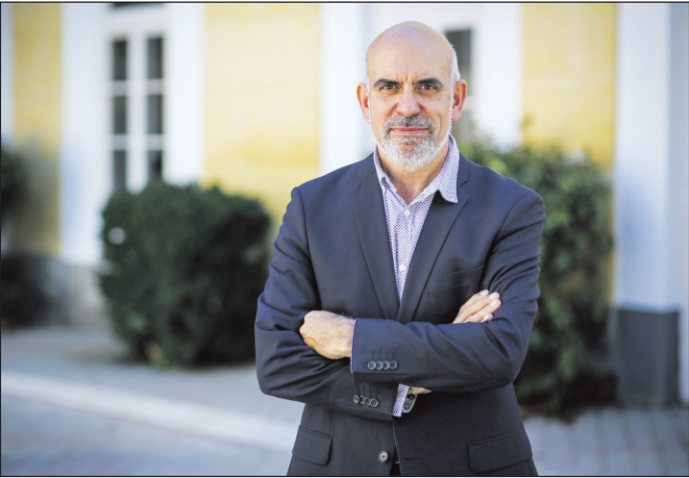
Az iskolában szeptemberben új épületszárnyat adtak át. Az újságíróknak tartott bejárásom magam is részt vettem, és számos különleges, Magyarországon nemigen alkalmazott megoldást láthattam. A tantermek aajtjai például üvegből vannak.

– Igen, Magyarországon más iskolákban még én sem találkoztam üvegezett tanteremajtóval, Spanyolországban

azonban ez teljesen megszokott dolog. Egyrészt azt fejezi ki, hogy az iskola nyitott a külvilágra, másrészt azt, hogy ami odabent történik, nem valami titkos szertartás, hanem közös munka, mások is beletekinthetnek. És persze a fegyelmezés is könnyebb úgy, ha a gyerek tudja, hogy az igazgató bármikor benézhet a tanterembe. A közelmúltban egy katalóniai iskolában jártam, ahol a tanterem falai is üvegből voltak. Nálunk a tanárok és a hozzánk érkező vendégek véleménye is megszlik az üvegajtókkal kapcsolatban. Vannak, akik nem tartják jó ötletnek ezt a megoldást, másoknak nagyon tetszik. Spanyol hatás az is, hogy próbáltunk több szint bevinni az osztályokba, minden tanterem más és más színű, sárga, kék, zöld, és minden színnek két-két árnyalatát használtuk a falakon. A gyerekekkel szemközti fal kicsit sötétebb, mint a többi. Ez elvileg fokozza a tanulók figyelmét.

Mivel gazdagítja az iskola életét a marista pedagógia?

– Nincsenek különleges pedagógiai módszereink, változatos eszközökkel igyekszünk testvérrei közösségeket építeni. Ami leginkább marista sajátosságnak tekinthető, az a családi-as légkör, a közvetlenség. A szerzetes testvérek úgy élnek az iskolában, mintha saját otthonuk lenne. Mi is szívesen bent maradunk tanítás után, a hétvégéken is többen eljönnek rendet rakni, kertészkedni. Mindent együtt ünnepeünk, közös lelkigyakorlatot tartunk, kétnapos kirándulásokat szervezünk. Ha valaki beteg, mindenki segít. Aki itt dolgozik, úgy érezheti, hogy az iskola az

ővé is. Ez a szellemiség egyébként már az iskola alapításától kezdve jelen volt a Mindszentyben, talán így magyarázható az is, hogy olyan szívesen fogadtak a tantestületben. Mi a nevelésen keresztül próbálunk evangelizálni. Szeretnénk átélhetővé tenni a gyerekek számára az alkotás, a munka örömeit. Pedagógiánk a jelenlétben alapul. A gyerekek között kifejtett tevékenységünk lényege a mindennapokban, a sok-sok apró hétköznapi eseményben rejlik.

Spanyolországban milyen volt a szerzetesi jelenlét az iskolákban?

– Mint más európai országokban, Spanyolországban is kevés szerzetes dolgozik az iskolákban, intézményenként kettő-három. A legtöbb helyen az igazgató is világi személy. A testvérek átadják nekik a marista szellemiséget és a vezetést is, mert fontos, hogy a világiak részt vegyenek az Egyház missziójában. Sok világi ember maga is ilyen iskolákban nevelkedett, és kitűnő szakember lett. A tapasztalat azt mutatja, hogy a közösen végzett munka testvériséget hoz létre.

Mi várható el egy világi pedagógustól? Milyen a jó nevelő?

– A jó nevelő szereti a gyereket és a munkáját. Minden más meg lehet tanulni. Az a

fontos, hogy mutassa ki a szeretetét, valóban ott legyen a gyerekek között, és a szabadidejéből is adjon nekik, játszszon, beszélgessen velük. Ha jelen van a gyerekek között, akkor nem idegenként tekintenek rá, nem félnek tőle, és elmondják neki a gondjaikat, örömeiket. Ha ott vagyunk köztük, azzal sok problémát meg lehet előzni. A keresztény nevelő azt tekinti egyik legfontosabb feladatának, hogy segítsen a tanulóknak felfedezni a hivatásukat, felismerni, hogy mit vár tőlük Isten, mi az ő útjuk. A jó pedagógus tudja, hogy minden gyerek tehetséges valamiben, és minden eszközt felhasznál annak érdekében, hogy ezt kibontakoztassa.

A Mindszenty iskola nem küzd létszámihiánnyal, éppen ellenkezőleg, nagy a tanulói létszám. Milyenek az elvárások a felvételin?

– Nem mindig volt így, de a fenntartó akkor is támogatta a munkánkat, amikor kevés volt a gyerek. Beiratkozáskor nem válogatjuk a tanulókat. Felvesszük, aki jelentkezik, ha a szülő elfogadja és lehetőség szerint támogatja, hogy keresztény értékek szerint neveljük a gyermekét. Azt reméljük, hogy a tanulókon keresztül a családokat is el tudjuk érni. Amikor felkészítjük őket az elsőáldozásra, a bérnálásra vagy esetleg a ke-

resztelésre, mindig bevonjuk a családot is.

Milyen a kapcsolatuk a szülőkkel?

– Jó. Ha adódnak olykor problémák, azt mindig meg tudjuk beszélni. Bármikor jöhetnek hozzám is, és ezt meg is teszik, ha kérdésük van. A legtöbb szülő nagyon nyitott, ahogyan a pedagógusok is. Minden osztályban úgynevezett pedagógus fórum működik, ami jelentősen megkönnyíti a kommunikációt. A szülők ismerik az osztályfőnök telefonszámát, és ha valami fontos mondanivalójuk van, akár hét végén is felhívhatják. Mindkét részről kialakult a bizalom.

Ha válogatás nélkül minden jelentkező bekerülhet Önökhöz, az azt jelenti, hogy az iskolában nagyon különbözőek a tanulók. Nagy eltérések lehetnek a gyerekek között az anyagi, a kulturális és a vallásos háttér szempontjából is. Hogyan tudják kezelni ezt a helyzetet?

– Szerintem a különbözőség gazdagságot jelent. Minden osztály egy-egy minitársadalom. A gyerekek megismerik egymást, megtanulnak együtt élni, tisztelni a más kultúrát, a másfajta családi szokásokat. Megtapasztalják, hogy különbözőek vagyunk, de mindenki értékes.

Mennyire nyitottak a családok a vallásos nevelésre?

– Mi közvetlenül nemigen tudunk hatni a szülőkre, csak a gyerekeken keresztül. Tiszteletben tartunk minden családot. Az a jó, ha maguk ismerik fel, hogy a keresztény közösség milyen sokat adhat nekik. A vallásgyakorlástól távol álló szülők közül is vannak, akik eljönnek egy-egy plébániai rendezvényre, és ilyenkor kapcsolatba kerülnek az Egyházzal. Több család is így kezdett újra templomba járni. Nagy segítség-

get jelent ezen a téren az iskola és a plébánia közötti szoros és együttműködő kapcsolat.

Hogy érzi magát Magyarországon?

– Nagyon szeretek itt élni. A magyarok nyitottak, befogadók, főleg azokkal, akik igyekeznek megtanulni a nyelvüket. Tudom, hogy nem beszélnek még elég jól, és talán soha nem is fogok, de mindenki bátorít és értékeli az igyekezetemet. Lenyűgöz a magyar történelem, az, ahogyan a magyar nép minden sorscsapás után talpra tudott állni, újra és újra. Ebből a szempontból sok a közös vonás a katalánokkal. Őriási hatása a magyar tudósok és szentek öröksége. Már gyerekkoromban hallottam Mindszenty bíborosról. Emlékszem, hogy 1975-ben az iskolában megemlékezést tartottunk a halála napján. Nem gondoltam volna, hogy évekkel később egy olyan iskolában fogok dolgozni, amely a magyar bíboros nevét viseli.

Le sem tagadhatná déli temperamentumát.

– Ezen nem tudok változtatni, de nincs is rá szükség, úgy érzem, a gyerekek és a szülők is elfogadják és szeretik ezt a tulajdonságomat. Fontos számomra, hogy bizalommal legyenek irántam, és nagyon örülök, hogy nem távolságtartóak, nem félnek tőlem. A magyarok sokszor túl pesszimisták, pedig nap mint nap annyit mindent kapunk a Jóistentől, olyan sok mindennek örülhetünk. Érdemes egy nagy mosollyal kezdeni a napot, mert ez segít leküzdeni a nehézségeket. Ez a pozitív hozzáállás egyébként nem valami mediterrán különlegesség. Gárdonyi Géza már száz évvel ezelőtt azt írta: Nem érdemes sírni, az igazi könny ritka, / Mosollyal szenvedni, ez az élet titka. Fogadjuk meg a tanácsát!

Trautwein Éva
Fotó: Lambert Attila

Szenvedélybeteg szülők gyermekeit segítik

A Máltai Szeretetszolgálat új könyvéről

A napokban jelent meg a Magyar Máltai Szeretetszolgálat szenvedélybeteg szülők gyermekeit segítő könyvsorozatának újabb kötete, Gyerekszemmel a függőségről és a felépülésről címmel.

Novemberben a Magyar Kurír is beszámolt arról, hogy ismét kiadták a Magyar Máltai Szeretetszolgálat szenvedélybeteg szülők gyermekeit segítő kötetét. A Fogadó Pszichoszociális Szolgálat (FPSZ) gondozásában készült Apa, anya, pia című könyv, valamint a Bolyhos és a Lurkó című mesefüzetek újraindítása után az FPSZ ezúttal új kötetet jelentkezik.

Jerry Moe Gyerekszemmel a függőségről és a felépülésről című könyve ezzel az alcímmel jelenik meg: Remény, segítség és gyógyulás a családok számára.

Frankó András, az FPSZ vezetője kérdésünkre elmondta, hogy a könyv rendkívül pozitív szemléletű, valóban reményt ad a szenvedélybeteg szülők kiskorú, illetve már felnőtt gyermekeinek is. Rugalmasság és megküzdés, ezek a kötet kulcsfogal-

mai. A Gyerekszemmel... arra tanít, miként lehet túlélni azt az állapotot, amelyben a szerhasználó és a problémákból éppen felépülő hozzátartozók élnek. A kötetből az is kiderül, hogy az érintett gyerekek fontos erőforrásokat találhatnak további életükhez: éppen a nehéz helyzet túléléséből fakadóan különösen teherbíró emberré válhatnak.

Reményt adhat a könyv azoknak a szülőknek is, akik segíteni szeretnének a gyermeküknek. Hasznos lehet a kötet az addiktológus szakembereknek is, akik a szerhasználó szülő(k) gyermekeivel foglalkoznak.

Az a gyermek, akinek a családjában a szülő(k) szenvedélybeteg(ek) – Magyarországon ez zömmel alkoholfüggőséget jelent –, felnövekedve koloncként hordozza, hogy szerhasználó családban nevelkedett. Az ilyen körülmények között felnőtt emberek szégyenérzettel, büntudattal élnek, problémáikat magukba zárják, érzéseiket nem fejezik ki, nehezen kapcsolódnak másokhoz, és általában elvesztik a bizalmukat az emberekben.

A most megjelent könyv éppen arra hivatott, hogy szembesítse őket a valósággal, azzal, hogy a történetről nem ők tehetnek, és a továbbiakban ők is élhetnek boldog életet.

Fontos lépés a kiút során, hogy találjanak olyan embert, akiben meg-

bízhatnak, és akinek beszélhetnek a még napjainkban is tabunak számító problémáikról. Ebben segít a www.kimondhato.hu honlapunk is – mondja Frankó András. A szakember kérdésünkre hozzátette, hogy a két évtizede működő Fogadó Pszichoszociális Szolgálatot hetente keresik fel újonnan érkező segítségre vágyók. Munkatársaik felkészülten fogadnak minden hozzájuk forduló embert. (A következő honlapokon további információk érhetők el: <http://kimondhato.hu/apa-anya-pia>; <http://apaiszik.kimondhato.hu/> – a szerk.)

A Gyerekszemmel a függőségről és a felépülésről című új, hiánypótló könyv pozitív üzenete, hogy nem kell szűkegképpen megtörnie annak, aki szerhasználó családban nevelkedett, vannak kilábalási lehetőségek.

Magyarországon mintegy négyszázezer gyermek él olyan családban, amelyben egyik vagy mindkét szülő alkoholbeteg vagy más szenvedélytől függ.

A már korábban is megjelent Apa, anya, pia című önségítő könyv a szenvedélybeteg szülők felnőtt gyermekeinek sebeiről és erősségeiről, az öngyógyítás lehetőségeiről szól. Segít az érintetteknek, hogy gyermekkorukra visszatérvé megtalálják az utat egy elégedettebb élet felé. Reményt ad a változásra, a személyes boldogság megteremtésére. A függőségről szóló hiteles beszámoló mellett játékos teszt és felépülési program ad támogatást az önségítéshez.

A Bolyhos és a Lurkó című mesekönyvek a kisgyermekeknek és a velük foglalkozó szakembereknek segíthetnek a függőség témájának feldolgozásában.

(Jerry Moe Gyerekszemmel a függőségről és a felépülésről című könyve, a Bolyhos és a Lurkó mesefüzete, valamint az Apa, anya, pia című kötet megvásárolható az Új Ember könyvesboltban – Budapest V. kerület, Ferenciek tere 7–8.; nyitvatartás: hétfő, kedd, csütörtök, péntek 9–17 óráig, szerda 10–18 óráig – vagy megrendelhető az Új Ember online könyvárúházból: bolt.ujember.hu)

Talán egyszer a szívekben is megszületik

Bemutatjuk Ráczné Kalányos Gyöngyi festőművésznőt

Pécs egyik külvárosában, a Meszes városrészben lakik, egy 55 négyzetméteres lakótelepi lakás második emeletén Ráczné Kalányos Gyöngyi, napjaink naiv festészetének egyik legjelentősebb képviselője. Az ötgyermekes és egyelőre öt-, de hamarosan hatunokás özvegyasszony kávéval, süteménnyel és üdítővel fogad bennünket.

Ráczné Kalányos Gyöngyi Komlón született, a Kossuth-aknai cigánytelepen. Itt is nevelkedett tizenhárom éves koráig. Öten voltak testvérek, mind lányok, ő volt a legidősebb. Édesapja vájárként dolgozott, édesanyja nevelte a gyerekeket, közben kőműves mellett segédkezett, azt mondták rá, culáger, anyaghordó munkás. A legnehezebb feladatokat végezte. A család téglából épült házban élt. Az épület fala a sok bányarobbanástól meggyengült, az édesapa hatalmas gerendákkal támasztotta meg, nehogy kidőljön.

Gyöngyi nyolcéves korától kezdve segített édesanyjának a gyereknevelésben, sokat

megtörte a festőpalánta kislány lelkesedését. Hetedik osztályos korában felkérést kapott egy, a pécsi Pannónia Filmstúdiónál filmrendezőként dolgozó hölgytől – akinek a nevét nem akarja megemlíteni –, hogy fessen meg egy saját maga által kitalált mesét, és készítsenek belőle rajzfilmet. Gyöngyi délelőtt tanult az iskolában, délutánonként pedig a rajzfilmen dolgozott a rendezőnővel. Sokszor estig csak egy pohár tejet és két kiflit evett. A szülei nem hitték el, hogy rajzfilmen dolgozik, gyakran kikapott, ha későn ért haza. A munka egy éven át tartott, és amikor elkészült, a stúdióban megkérdezték tőle, mit kezd majd azzal a sok pénzzel,

Gyöngyi ettől nagyon elszomorodott, a festészettől is elment a kedve. Nem hagyott fel az alkotással, de inkább csak a maga kedvtelésére rajzolt, festett. Ha a cigánytelepen megkérték az ott lakók, hogy fessen nekik valamit a falra, szívesen elvállalta, arról viszont hallani sem akart, hogy kiállítsák a képeit vagy pályázzanak velük.

Három év elteltével a család Véméndre költözött, mert az egyik lány asztmás volt, és úgy gondolták, ott jobb lesz neki. Az új környezet idegen volt Gyöngyi számára. A cigány asszonyok itt a fiaiknak feleséget kerestek, a kamaszlány Gyöngyre is kivetették a hálójukat, ő azonban nem akart férjhez menni. Előfordult, hogy a számára kijelölt fiú édesanyja megvárta az iskolánál, és hazafelé menet a fiáról beszélt neki, hogy milyen jól járna vele. Az is megessett, hogy a fiú szülei elmentek Gyöngyiék házához lánykérőbe. A kislány gyorsan besont a szobába, kiugrott az ablakon, és elszaladt. Egy másik alkalommal nem tudott elszökni, mert tele volt az udvaruk népekkel. Kérte az édesanyját: Anyu, én nem akarok férjhez menni, küldd el őket! Nem lehet, nem maradhatunk szegényben! Na jó, akkor az lesz szegény, amit én csinállok – mondta Gyöngyi. Véménden elvitték őt a másik cigánytelepre, egy házba, ahol már elő volt készítve a menyasszonyi ruha, rögtön esküvőt akartak. Gyöngyi innen is megszökött, az erdőn keresztül menekült el az egyik húga segítségével. Ebből aztán botrány lett, de elhatározta, hogy akarata ellenére nem megy férjhez.

Végül aztán Gyöngyi elfogadta egy lovári cigány fiú közeledését. Várandós lett tőle, de a férfi anyja követelte a fiától, hogy ne vegye el, mert Gyöngyiék beas cigányok. A fiú az anyjára hallgatott, aki egy autót is vett neki. Gyöngyi akkoriban téveszben dolgozott, a tej zsírtartalmát mérte. Nem volt hol laknia, fogalma sem volt, hová menjen a születendő gyerekével. Az édesapja nagyon szigorú ember volt. A lány kilátástalannak látta a helyzetét, ezért öngyilkosságot kísérelt meg, de életben maradt. Végül az édesanyja befogadta a házukba.

Gyöngyi megszülte a lányát, és idővel sikerült elhelyezkednie a komlói Kossuthbányában meddő- és palaválogatóként. Később megismerkedett a férjével, aki Pécsen dolgozott a vágóhídon. Összeházasodtak, és a férje a nevére vette Gyöngyi házasságon kívül született gyermekét. Négy közös gyermekük lett, három fiú és egy lány. Huszonöt és fél évig éltek együtt, a férje hosszan tartó betegsége után 2009-ben hunyt el. Gyöngyi a haláláig ápolta, a férfi otthon, asszonya karjai között adta vissza lelkét a Teremtőnek. Míg élt, nagyon sokat segített feleségének, mindenben mellette állt. Közben ő festett, a férje a diványon gitározott, énekelt vagy tamburinon játszott. Gyöngyi

is gyakran énekelt alkotás közben. A férjét érdekelték a képei, és ha nem tetszett neki valami, elmagyarázta, szerinte min kellene változtatni. Rendszerint igaza volt – mondja Gyöngyi, és úgy gondolja, többet nem megy férjhez, mert ilyen embert úgy sem találna.

A festészetre visszatérve felidézi: amikor Véméndre került, a már említett Bernáth Elek hatalmas csomagot küldött neki, benne ecsettel, ceruzával, festékekkel, festővászonnal, hogy dolgozzon, ne hagyja abba az alkotást. Ez komoly inspirációt jelentett Gyöngyi számára, ennek is köszönhető, hogy rendszeresen festett. Milyen férjhez ment, Pogányba költöztek, és a házukban egy ember nagyságú képet festett a falra. Huszonhárom évvel ezelőtt – akkor már két gyerekük volt – súlyos családi viszálykodások elől Pécsre távoztak. Feltörték egy üresen álló lakást, és beköltöztek. Gyöngyi akkor már folyamatosan festett, de még fizikai munkát végzett. Megtudta, hogy egykori tanárnője, aki annak idején a rajzfilm elkészítésére kérte, beszélni akar vele. Gyöngyi megkereste a tanárnőt, aki akkoriban rajzsakkört vezetett az Apáczai Nevelési Központban, és azt szeretete volna, hogy Gyöngyi is járjon el a foglalkozásokra. Felnőtt létebe beült hát a gyerekek közé. Arra azonban nem gondolt, hogy a tanárnő pályázatra küldi majd a rajzokat. Gyöngyi képeit a saját lánya nevére adta be, és a képek nyertek is a pályázaton. A tanárnő egy alkalommal mutatott neki egy könyvet is, ami a cigánytelepről szólt. Gyöngyiről is írt bele egy részt, de huzugságokat állított a szüleiéről, az édesanyjáról is, aki már évek óta nem élt. Gyöngyi ekkor megszakította a kapcsolatot a tanárnővel.

Pécsen Gyöngyi megismerkedett *Kerékyártó István* művészettörténésszel és *Daróczy Ágnes* művelődéskutatóval, ők segítették művészi adottságainak kibontakoztatásában. Közben leérettségizett, majd Szekszárdon, az Illyés Gyula Főiskolán felsőfokú csecsemő- és kisgyermek-szakgondozói képesítést szerzett.

Gyöngyit festőművészként elsősorban az istenhit, az anyaság, a cigányság életmódja és hagyományai foglalkoztatják. Eddig csaknem száz egyéni kiállítása volt Magyar-

országon és szerte a világban. Nem idegen tőle a groteszk, kissé gunyoros világlátás sem. Szívesen ábrázol szárnyas embereket. Ez a motívum gyermekkorától kíséri a festészetét, ahogyan ő mondja, elsősorban azért, mert miközben festette ezeket a figurákat, szabadnak érezte magát. Gyermekkorában otthon sok minden tiltva volt, legidősebb lányként ő vigyázott a húgaira, főzött, mosott, rengeteg háztartási munkát végzett. Gyakran menekült a gondok elől, és elképzelte, milyen jó is lenne, ha szárnyai nőnének, és elrepülhetne egy másik világba.

Ráczné Kalányos Gyöngyi illusztrálta *Versegi Beáta-Mária CB Punya* című, a közelmúltban megjelent modern meseregényét, amely Jézus korában játszódik. A mágikus realizmus stílusjegyeit magán viselő könyvben a Megváltó Krisztus története egybefonódik egy hétgyermekes cigány családdal. Kérdésünkre Gyöngyi felidézi, hogyan ismerkedett meg Beáta nővérral. Minden évben alkotótáborba megy, ott találkozott *Kárpáti Zsuzsa* festőnővel, egy kedves hölgygel, aki két gyermek édesanyja és jó ismerőse Versegi Beátának. Tőle tudta meg, hogy Beáta nővér illusztrátort keres a könyvéhez. Zsuzsa ajánlott már neki néhány művészt, de egyikük rajzai sem nyerték el a tetszését. Végül megmutatta neki Gyöngyi munkáit. Beátát megfogták a képek, és azonnal felvette a kapcsolatot Gyöngyivel, majd többször találkoztak. A festőművészhez részletekben érkeztek az újabb és újabb szövegrészek, amelyek azonnal meglevenedtek a fejében, amint elolvasta őket. Gyors vázlatokat készített, majd gyakran hajnalig festette az illusztrációkat, másnap mégsem érzett fáradtságot, amikor reggel dolgozni ment.

Gyöngyit az ragadta meg a legjobban ebben az evangéliumra épülő fikciós történetben, hogy cigányok és magyarok is szerepelnek benne, és hogy bár nem szépíti a valóságot, hiszen van benne erőszak, bűn, tolvajlás, végül mégis érvényre jut az igazság. Ez sokaknak reményt ad. Az is nagyon szép, hogy majdnem minden képen ott van a punya, a kenyér, ami egyrészt testi eledel, másrészt Jézus örök életet adó teste – meséli a művésznő.

A főhős egy hétgyermekes asszony, Cinka, aki Jézus Krisztus édesanyját, Máriát támo-

gatja a keresztúton. A könyv története szerint Krisztus mellett Cinka fiát is viszik keresztre feszíteni. Gyöngyi úgy fogalmazott: „Ekkor éreztem a legnagyobb dobbanást és fájdalmat a szívemben.” Néhány évvel ezelőtt ugyanis a festőművésznő tragikus körülmények között elvesztette a legidősebb fiát, de erről nem szeretne többet mondani. Úgy érzi, ha valakit valami nagy fájdalom ér, és látja, hogy a másik ember is nagy gyötrelémtől szenved, akkor sorsközösséget vállalva vele képes odalépni hozzá, megfogni a kezét, és magához ölelni. A könyvben a legidősebb fiát, Gázsit elvesztő Cinka öleli magához az isteni Fiát szenvedni látó Máriát. Gyöngyi alkotóként úgy gondolja, bizonyára Mária is érezte Cinkának, ennek a sokat szenvedett cigány asszonynak a fájdalmát, aki különlegesen érzékeny volt mások szenvedése iránt.

Versegi Beáta-Mária szövege és Gyöngyi képei is azt üzenik, hogy Cinka hihetetlenül erős, a legnagyobb tragédiákat is kibírja, soha nem vesztí el az életkedvét, az Úrbavetett hitét és reményét. Emellett pedig segítőkész, jólelkű, meg lehet bízni benne. Az Úr munkálkodik a lelkében.

Gyöngyi a legjobban Szűz Mária alakját szereti megfesteni. Mária szülte Jézust, és mint földi édesanyja rengeteget törődött vele. Fia keresztrefeszítések és halálakor borzasztó szenvedést kellett kiállnia. Egy édesanya mindenre képes a gyermekeért. Mária óriási terhet vállalt magára, szeretetből el kellett viselnie, hogy megölje a gyermekét. Hiába volt Istenanya, szörnyű lehetett látnia Fia kiszolgáltatottságát és gyötrelmeit. Hogy mit jelent egy gyermek elvesztése, csak az érezheti igazán, aki átélte ezt. Ahogy Gyöngyi a saját fia halálakor.

A *Punya* című meseregényben felvillan egy olyan világ lehetősége, amelyben a béke és a szeretet uralkodik a népek között. Gyöngyi szerint ez csak egy gyönyörű álom, ami soha nem válhat valóra. Hiába kedves valaki egy másik emberhez, ha ő nem viszonozza ezt; és ilyesmi sajnos gyakran előfordul. Talán az utolsó időkben vagy az utolsó napon megtörténhet, hogy minden ember jó lesz a többiekhez, olyan, mint Cinka, aki megsüti a kenyeret, és szétosztja az emberek között. A kenyér földi és mennyei táplálék. De ma még sajnos vannak emberek, akik nem gondolnak erre, hanem azon vannak, hogy törjenek-zúzzanak, viszályokat keltsenek. Am lehet, hogy Isten majd megkönnyíti a lelküket, és egy napon nem lesznek többé ilyenek. Talán, de ez csak remény. Istenben kell hinnünk, ő majd elrendez mindent – mondja Kalányos Gyöngyi. Ki tudja, lehet, hogy egyszer valóra válik a karácsonyi álom, és a Megváltó Krisztus a szívekben is megszületik végre.

Bodnár Dániel
Fotó: Lambert Attila

foglalkozott a húgaival. Festeni és rajzolni is korán elkezdett. Kilencéves korában Komló egyik városrészébe, Kökönyöstre került iskolába. A tanárnője rajzlapot és ecsetet tett elé. Gyöngyi rajzolni és festeni kezdett, és különleges tehetsége azonnal megmutatkozott, olyannyira, hogy a rajzait nemzetközi versenyekre küldték, Indiába és a Szovjetunióba. Ahová eljutottak a képei, ott Gyöngyi lett az első helyezett. Egy hónapos jutalomutazást nyert a szovjetunióbeli Artekba. Zánkára is járt rajzolni. Az úttörőtábor Gyermekalkotások Galériájának vezetője, *Bernáth Elek* figyelemmel kísérte a sorsát, ha esetleg nem jelent meg a megbeszélt időben, telefonált, hogy hol van. A tábor vezetői kiterítették az útra egy tizenhárom méter hosszú rajzlapot, Gyöngyi arra festett.

Minden szépnek ígérkezett, ám egy váratlan esemény

amit a filmért kap. A serdülőkorú Gyöngyi döbbenetben kérdezte: Fizetni fognak ezért? Amikor megerősítették, hogy nem is keveset, sorolni kezdte: veszek magamnak cipőt, ruhát, táskát, a többit meg odaadom az édesanyámnak. Elkezdett *A hét ikerszarvas kigyó* című animációs film bemutatója, az eseményt a komlói Zrínyi moziban tartották. Gyöngyi ott látta a nevét a nagy vetítövászonon az alkotók között, piros betűvel írva. Felemelő érzés volt számára, boldog volt. Ekkor érte az első hideg zuhany: ki kellett fizetnie a mozijegyek árát. Várta a filmstúdiótól a munkájáért beígért pénzt, helyette azonban csak egy használt lemezt kapott, amin a rajzfilm zenéje hallható, meg egy új bugyit.